

NÁVOD NA UDRŽATELNÝ ŽIVOT

SPRÁVA O ČINNOSTI
ZA ROK 2023

Európska
investičná banka | Skupina

NÁVOD NA UDRŽATELNÝ ŽIVOT

**SPRÁVA O ČINNOSTI
ZA ROK 2023**

**Európska
investičná banka** | Skupina

SPRÁVA O ČINNOSTI EURÓPSKEJ INVESTIČNEJ BANKY ZA ROK 2023
NÁVOD NA UDRŽATEĽNÝ ŽIVOT

© Európska investičná banka, 2024.
98-100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxemburg

Všetky práva vyhradené.

Všetky otázky týkajúce sa práv a udeľovania licencií treba zasielať na adresu publications@eib.org.

Viac informácií o činnostiach EIB nájdete na našom webovom sídle www.eib.org.

Kontaktovať nás môžete aj na adrese info@eib.org. Naš elektronický spravodajca je dostupný na www.eib.org/sign-up.

Vydala Európska investičná banka.
Vytlačené na papieri FSC®.

OBSAH

- 4 ÚVODNÉ SLOVO**
- 6 HLAVNÉ ÚDAJE ZA ROK 2023** Údaje o úverovej činnosti a vplyve
- 8 SKUPINA EIB VO VAŠEJ KRAJINE** Úverová činnosť podľa krajín
- 10 EIB VO VAŠOM SVETE** Úverová činnosť mimo Európskej únie
- 12 NÁVRHY NA TRANSFORMATÍVNE ZARIADENIA**
 - 14 Nemecko: Keď je administratíva otázkou života a smrti
 - 15 Španielsko: Od vedeckej fantastiky k vedeckým faktom
 - 16 Holandsko: Stále sa zväčšujúce kruhy
 - 17 Iniciatíva Európski technologickí šampióni: rizikový kapitál na uľahčenie zvýšenia financovania
 - 18 Taliansko a Írsko: Inovácie, o ktorých by ste mali počuť
 - 19 Poľsko: Vyšetrovanie rakoviny prsníka
 - 20 Španielsko: Na slnečný pohon
 - 21 Taliansko: Prijemné, dobré a rýchle
 - 22 Holandsko: Odklad popravy kuriatok
- 24 NÁVRHY NA ZELENÚ EURÓPU**
 - 26 Poľsko: Zelené a humánne
 - 27 Holandsko: Udržateľná nemocnica
 - 28 Belgicko: Murovacie bloky, ktoré pohlcujú uhlík
 - 29 Grécko: Spolupracovať s prírodou, nie ísť proti nej
 - 30 Španielsko: Čerstvý nápad
 - 32 Česká republika, Slovensko, Maďarsko a Rumunsko: Gigawatt na streche
 - 33 Španielsko: Nová energia pre Európu
- 36 NÁVRHY NA MOTOR ROVNOSTI**
 - 38 Taliansko: Podporujeme výučbu, šetríme energiu
 - 39 Španielsko: Školy na predmestiach
 - 40 Nemecko a Taliansko: Nové vlaky, nové spojenia, nové technológie
 - 42 Francúzsko: Nabíjanie
 - 43 Holandsko: Dopredu s robotmi
 - 44 Bulharsko a Portugalsko: Všetci na palubu
 - 46 Litva: Prírodné diaľnice
 - 47 Španielsko: Zmena dráhy pri obťažovaní
- 48 NÁVRHY NA SPRAVODLIVÚ A ZELENÚ MAPU SVETA**
 - 50 Do hĺbky o Keni: Zelený model v Afrike
 - 54 Ukrajina: Nikdy ich neopustíme
 - 56 Do hĺbky o Egypte: Malé podniky pri veľkej rieke
 - 60 Srbsko: Zelený X faktor
 - 62 Maroko: Po zemetrasení
- 64 HLAVNÉ ÚDAJE O VÝPOŽIČNEJ ČINNOSTI: ODKIAL POCHÁDZAJÚ FINANČNÉ ZDROJE**
 - 65 Ekologický blockchain
- 66 HLAVNÉ ÚDAJE Z OPERAČNÉHO PLÁNU SKUPINY NA ROKY 2024 – 2026**
 - 67 Riadenie

ÚVODNÉ SLOVO PREZIDENTKY

Návod obsahuje náčrty, rozmery a informácie. Naša výročná správa o činnosti, *Návod na udržateľný život*, **načrtáva** živé obrazy príjemcov projektov Európskej investičnej banky. Obsahuje údaje o **rozmeroch** nášho masívneho celkového investovania a dôležitosti našich pôžičiek pre každého z našich príjemcov. Uvádza **informácie** o politikách a odbornosti EÚ, ktoré nás vedú ku každej z našich investícií.

Návod Európskej investičnej banky pre Európu vychádza z vízie inovatívnej budúcnosti, zelenej budúcnosti, budúcnosti rovnosti – a budúcnosti, ktorá nekončí na hraniciach Európskej únie. Táto správa poukazuje na podrobnú analýzu technického rozvoja v oblasti umelej inteligencie, zdravotnej starostlivosti a biotechnológií, ktorý je základom našich investícií do prevratných nových technológií. Predstavuje náš záväzok budovať zelené hospodárstvo a podporovať nové nápady pre čisté technológie, ktoré sú tak zúfalo potrebné, ak chceme zvládnuť zmenu klímy, a to na celom svete. Ilustruje dôležitosť investícií do infraštruktúry, ktorá nás presúva z miesta na miesto, kde sa vzdelávajú naše deti a kde sú všetci chránení pred obťažovaním. Ukazuje vplyv našej práce mimo Európskej únie prostredníctvom podrobných príbehov našich projektov v teréne v partnerských krajinách v Afrike a inde. A predstavuje vyvrcholenie 12-ročného vedenia Wenera Hoyera, ktorého druhé prezidentské obdobie skončilo v závere roka 2023. Som hrdá, že môžem byť jeho nástupkyňou.

Ako vyplýva z tohto návodu, **budúcnosť Európy už budujeme.** Dôkazom toho sú údaje o našich pôžičkách a výpožičkách. Môžete sa pozrieť do budúcnosti na náš obrovský záväzok, ktorý predstavuje náš operačný plán skupiny na obdobie rokov 2024 až 2026. Všetko v tejto správe je príkladom našej túžby – formovať budúcnosť v prospech každého v Európe, v prospech našich susedov a našich partnerov všade na svete.

Táto správa ukazuje, že Európska investičná banka je pre Európu a svet dôležitejšia ako kedykoľvek predtým. Je mi potešením, že sa nástupom do funkcie prezidentky môžem stať súčasťou tohto skvelého projektu a som nadšená vyhlídkami na nadchádzajúce roky.

Nadia Calviňová

ÚVODNÉ SLOVO PREZIDENTKY

HLAVNÉ ÚDAJE ZA ROK 2023

SKUPINA EIB V ROKU 2023

V RÁMCI EÚ	78,3 mld. EUR
MIMO EÚ	9,5 mld. EUR
SPOLU	87,8 mld. EUR

EURÓPSKA INVESTIČNÁ BANKA V ROKU 2023

V RÁMCI EÚ	66,5 mld. EUR
MIMO EÚ	8,6 mld. EUR
SPOLU	75,1 mld. EUR

EURÓPSKY INVESTIČNÝ FOND V ROKU 2023

V RÁMCI EÚ	14,0 mld. EUR
MIMO EÚ	0,9 mld. EUR
SPOLU	14,9 mld. EUR

Európsky investičný fond (EIF), ktorý je súčasťou skupiny EIB, sa špecializuje na rizikové financovanie na podporu mikropodnikov a malých a stredných podnikov a stimuluje rast a inovácie v Európe. Poskytuje financovanie a odborné znalosti pre zdravé, udržateľné investície a záručné operácie. Medzi akcionárov EIF patrí EIB, Európska komisia, verejné a súkromné banky a finančné inštitúcie.

VPLYV EIB

6,7 milióna
MWh

Ročné úspory energie

11,6 milióna

Noví účastníci siete 5G

1,2 milióna

Študenti vo vzdelávacích zariadeniach využívajúcich financovanie

21 700
MWh

Kapacita výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie

46 600
GWh

Elektrická energia vyrobená z obnoviteľných zdrojov energie

13,8 milióna

Domácnosti, ktoré môžu byť napojené na elektrinu

42 988 km

Vybudované/zmodernizované elektrické vedenia

13 miliónov

Nainštalované inteligentné merače energie

130,6 milióna

Ľudia využívajúci lepšie zdravotnícke služby vrátane očkovania

17,3 milióna

Ľudia využívajúci lepšiu mestskú a obecnú infraštruktúru

254 miliónov

Ďalšie cesty cestujúcich verejnou dopravou

Viac ako 13 000

Alternatívne čerpace stanice

2,6 milióna

Ľudia s novými systémami zberu odpadu

1,9 milióna

Ľudia s lepšími hygienickými podmienkami

4,9 milióna

Ľudia s bezpečnejšou pitnou vodou

1,5 milióna

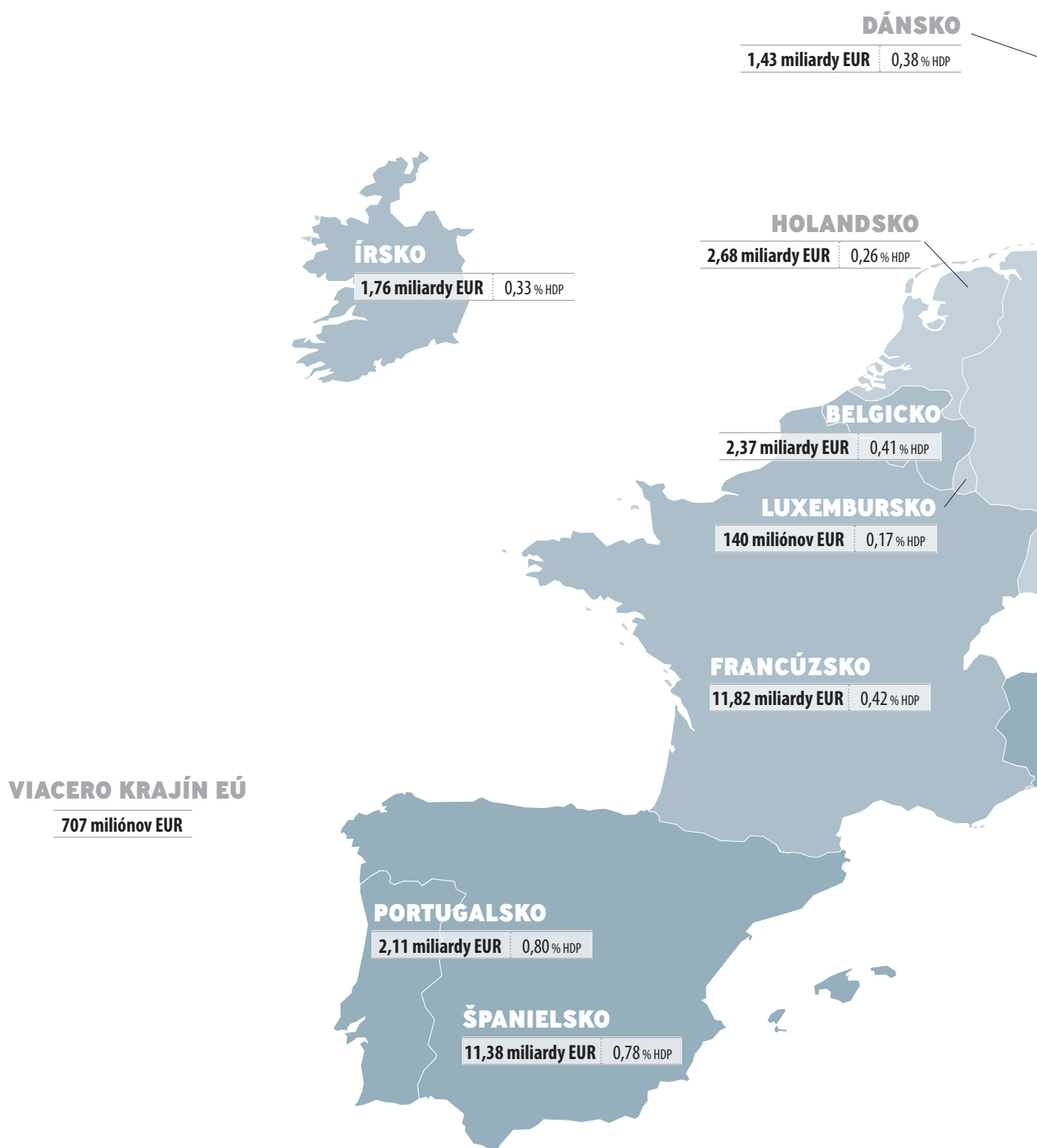
Ľudia čiaci nižšiemu riziku záplav

12 miliónov

Ľudia čiaci nižšiemu vystaveniu suchu

Číselné údaje predstavujú očakávané výsledky financovaných nových transakcií podpísaných prvýkrát v roku 2023 na základe dostupných údajov v tejto fáze. Žiadne číselné údaje neboli predmetom auditu a všetky sú predbežné.

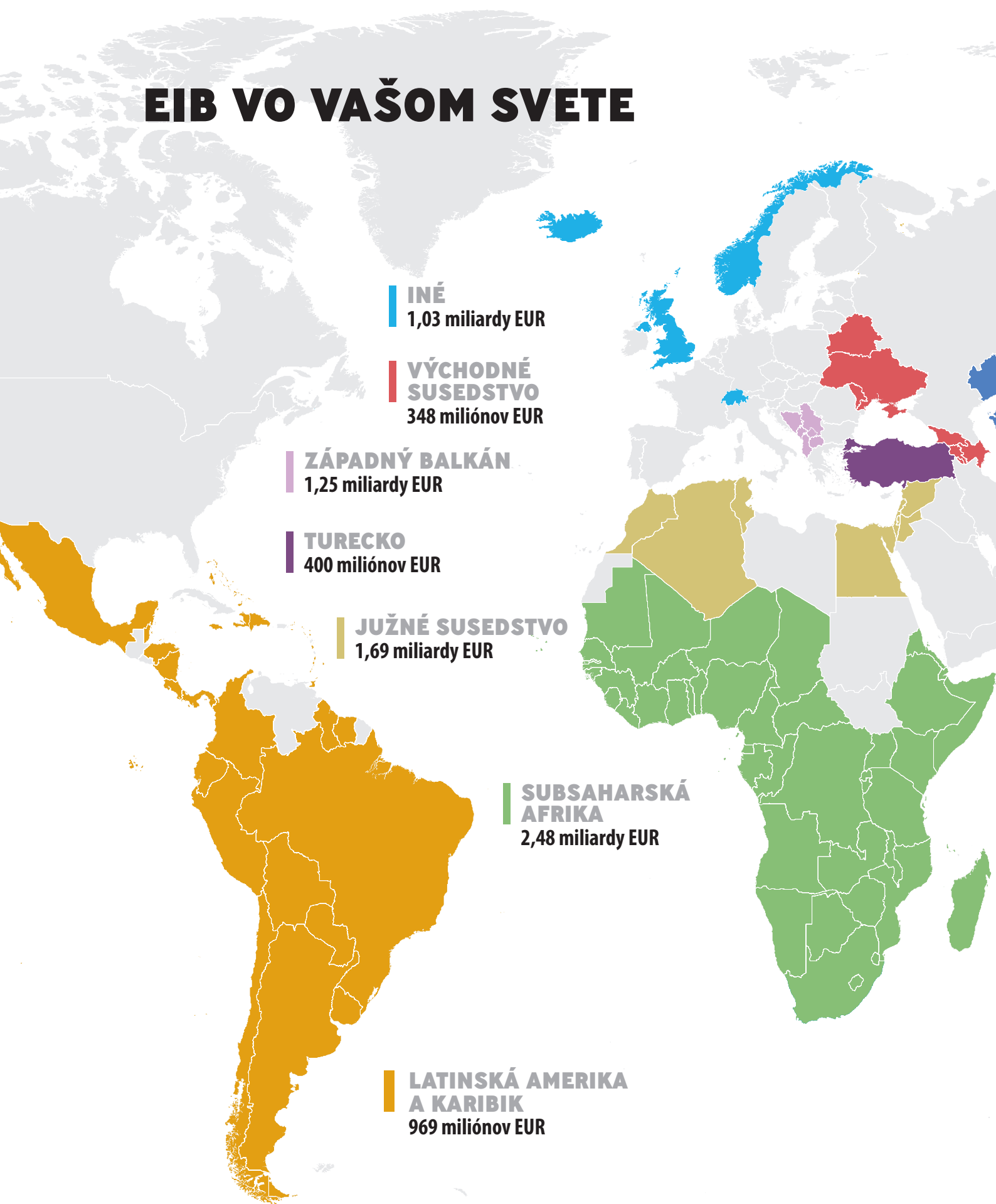
SKUPINA EIB VO VAŠEJ KRAJINE

Tmavšie farby znamenajú vyššie investície ako percento HDP.

EIB VO VAŠOM SVETE

**MIMO EÚ
SPOLU
9,5 miliardy EUR**

**ÁZIA
1,36 miliardy EUR**

Európska investičná banka nepotvrďuje, neakceptuje ani nehodnotí právny stav žiadneho územia, hranice, farby, pomenovania ani informácie zobrazené na tejto mape.

Po uložení sankcií EÚ proti Sýrii v novembri 2011 EIB pozastavila všetky platby z pôžičiek a poradenskú činnosť v krajine. EIB je však súčasťou hlavnej skupiny darcov v Sýrii, ktorá monitoruje situáciu pod spoločným vedením EÚ a OSN.

NÁVRHY NA TRANSFORMATÍVNE ZARIADENIA

“ Geopolitické napätie v roku 2023 silno ovplyvnilo európsky inovačný ekosystém vrátane jeho financovania. EIB pokračovala v poskytovaní nevyhnutnej podpory pre začínajúce a vysoko inovatívne spoločnosti z celej Európy v strategických odvetviach, ako sú biologické vedy, vesmír, klíma, umelá inteligencia a kvantová výpočtová technika. EIB sa stala jasným lídrom v tomto kľúčovom trhovom segmente. Vďaka našej priamej podpore mohli mnohé inovatívne MSP zostať v Európe, vytvorili sa pracovné miesta a ochránilo sa know-how, ktoré často pochádza z vynikajúcich európskych univerzít a výskumných centier. Investičná komunita sa čoraz viac obracia na banku ako na potenciálneho kľúčového investora. Je to presne úloha katalyzátora, ktorú sa snažíme zohrávať v segmente s veľkou medzerou na trhu. ”

Yu Zhang, vedúci divízie Priemysel 4.0 a biologické vedy, EIB

“ Naše financovanie má silný vplyv na životy občanov EÚ. Investovanie do výskumu, inovácií a vývoja je rozhodujúce pre každé odvetvie hospodárstva. EIB zohráva kľúčovú úlohu v podpore inovatívnych a udržateľných projektov, ktoré poháňajú hospodársky rast, a tak zlepšujú životy ľudí v komunitách, ktorým slúžia. Sme hrdí na tieto transakcie. ”

Gilles Badot, riaditeľ, Jadranské more a Ibéria, EIB

“ Tento rok sme boli svedkami toho, akú rozhodujúcu úlohu zohrávalo poradenstvo pri podpore jednotlivých spoločností a projektov, aby sa pripravili na financovanie, a pri pomoci pri vývoji silného ekosystému v kľúčových sektoroch moderných technológií. Prepájame realizátorov, investorov a Európsku komisiu. To zahŕňa sektory od vesmíru po kybernetickú bezpečnosť, od vodíka po obranu. ”

Juan Magaña-Campos, vedúci oddelenia poradenských služieb pre podnikové financie EIB

Inovátori skúmajú procesy, ktoré ostatní považujú za samozrejmé. Spochybňujú ich a hľadajú lepšiu cestu. Omnoho lepšiu cestu, ktorú keď vidia ostatní, divia sa, ako si ju mohli sami nevšimnúť. Európska investičná banka hľadá týchto inovátorov a poskytuje im nástroje, aby tvorili a transformovali spôsob, akým žijeme svoje životy. Títo inovátori zlepšujú náš život, od našich nemocníc až po naše stoly s raňajkami.

KEĎ JE ADMINISTRATÍVA OTÁZKOU ŽIVOTA A SMRTI

Nemecký startup v oblasti zdravotníctva využíva umelú inteligenciu na skrátenie času stráveného administratívou a na zlepšenie starostlivosti o pacientov

Wieland Sommer bol začiatkom roka 2010 mladý, nadšený rádiológ, ktorý práve začal pracovať v jednej z najväčších európskych nemocníc, LMU Klinikum v Mníchove. Netrvalo dlho a uvedomil si, že namiesto sústreďovania sa na svojich pacientov trávil väčšinu svojho času administratívou. „Môj čas mohol byť využitý lepšie,“ povedal. Potom dostal nápad: využívať digitálne technológie na štandardizovanie podávania správ a minimalizovať čas strávený administratívou.

Je to myšlienka, ktorá by mohla mať veľký dosah. Koniec koncov, priemerný lekár strávi viac ako štvrtinu svojho pracovného času administratívou. Aj napriek tomu, že Európa má v porovnaní so zvyškom sveta nadpriemerný pomer lekárov na počet obyvateľov, 40 % týchto odborníkov je vo veku tesne pred odchodom do dôchodku. Európe hrozí nedostatok lekárov, ktorí musia pracovať tak, aby efektívne využili každú hodinu.

Dopyt je najmä po rádiológoch ako Sommer. Z dôvodu starnúcej populácie je potrebné vykonávať stále viac lekárskeho zobrazovania, ale vyše 80 % zdravotných systémov hlási nedostatok rádiológov. A rádiológovia strácajú veľmi veľa času podávaním správ kvôli zastaraným spôsobom administratívy. „Zvyčajne začíname prázdny dokument,“ hovorí Sommer, „pozrieme sa na snímky a nadiktujeme svoju analýzu.“ Každý lekár má svoj vlastný štýl a existuje len malá štandardizácia.

V roku 2014 založil Sommer svoj startup, Smart Radiology. Spolupracoval so softvérovými inžiniermi na vývoji vzorov, ktoré by sa dali pravidelne aktualizovať, aby mali lekári vždy prístup k najdôležitejším informáciám.

Digitalizácia zdravotnej starostlivosti

Po desaťročí spoločnosť expandovala za hranice rádiológie a zmenila názov na Smart Reporting. Zamestnáva vyše 80 zamestnancov vrátane značného počtu lekárov, pričom jej softvér má vyše 15 000 používateľov vo viac ako 90 krajinách. **Európska investičná banka podporuje expanziu spoločnosti Smart Reporting sumou 15 miliónov EUR v rámci financovania rizikového dlhu, podporeného programom InvestEU,** ktorý pomáha inovatívnym európskym spoločnostiam mobilizovať investície a podporuje program udržateľnosti Európskej únie. „V sektore zdravotnej starostlivosti je potrebné dosiahnuť ešte väčšiu efektívnosť a tento softvér vnímame nielen ako skvelé riešenie tohto problému, ale aj ako krok vpred k tak veľmi potrebnej digitalizácii zdravotnej starostlivosti,“ hovorí Gergely Krajcsi, úverový analytik banky EÚ pracujúci na projekte.

Spoločnosť tvrdí, že jej softvér dokáže ušetriť až 90 % času, ktorý lekári trávia administratívou, a o 30 % skrátiť čas strávený interpretáciou neštandardných správ zo strany odosielajúcich lekárov. Je to predsa doslova otázka života a smrti. Výskum ukázal, že zavedenie štandardizovaného podávania správ v patológii viedlo k zníženiu úmrtnosti pacientov o 4,3 %. „Ďalší dôvod, prečo financujeme spoločnosť,“ dodáva Cristina Niculescuová, špecialistka na biologické vedy v Európskej investičnej banke, „je ten, že má potenciál zlepšovať zdravotnú starostlivosť prostredníctvom prístupu založeného na dátach, vďaka ktorému je diagnostika jednoduchšia a presnejšia.“

OD VEDECKEJ FANTASTIKY K VEDECKÝM FAKTOM

Nový mozgový implantát z grafénu na liečbu neurologických porúch

Myšlienka implantovať do ľudského mozgu počítačové čipy má v oblasti vedeckej fantastiky dlhú históriu. Rýchly prieskum internetovej databázy filmov odhaľuje, že existuje aspoň 55 filmov a televíznych programov, v ktorých figurujú mozgové implantáty. Teraz sú však čipové implantáty v mozgu pripravené rozšíriť zoznam technológií, ktoré prešli od vedeckej fantastiky k vedeckým faktom a azda už v tomto desaťročí prinesú prevratné riešenia na uspokojenie rastúcich potrieb v lekárstve. Španielsky startup INBRAIN začína so skúšaniami implantovateľného mozgového čipu vyrobeného z grafénu na ľuďoch. Grafén je prevratný materiál s vysokou vodivosťou, ktorý je 200-krát pevnejší ako oceľ a má hrúbku len jeden atóm. „Veľkou výhodou grafénu je, že nám umožňuje zhotoviť minimálne invazívny, vysoko biokompatibilný čipový systém, ktorý sa vyznačuje úžasnou citlivosťou a rozlišovaním neurónových signálov s nízkymi požiadavkami na energiu,“ hovorí Carolina Aguilarová, výkonná riaditeľka spoločnosti INBRAIN.

Grafén je v podstate jedna vrstva atómov uhlíka zoskupených do šesťuholníkovej mriežkovej štruktúry. Ide o dvojrozmerný materiál s hrúbkou o jeden miliónkrát tenšou, ako je hrúbka ľudského vlasu, s výnimočnými mechanickými, elektrickými a tepelnými vlastnosťami. Je opticky priehľadný, pritom však dostatočne hustý, aby neprepúšťal plyny, a mimoriadne pevný. Má skvelý potenciál vo viacerých oblastiach vrátane elektroniky, uskladňovania energie a biomedicíny.

Čip od spoločnosti INBRAIN obsahuje z grafénu vyrobený procesor podobný koži s neurálnym rozhraním a bezdrôtový nabíjateľný neurálny procesor, ktorý spolu s vyspelým softvérom strojového učenia umožňuje mapovanie, dekódovanie a modulovanie neurálnych signálov v mozgu. Systém dokáže identifikovať nepravidelné elektrické signály v mozgu, ktoré v prípade Parkinsonovej choroby spôsobujú nekontrolovateľné trasenie, tuhosť alebo posturálnu nestabilitu. Systém následne vysiela elektrické impulzy na ich modulovanie, a tak reguluje symptómy v reálnom čase. V budúcnosti bude systém tiež schopný dekódovať myšlienky na reč u pacientov s afáziou (stratou reči) po mozgovej mŕtvici alebo iných paralyzujúcich poruchách. „Potenciál je obrovský,“ hovorí Valeria Iansanteová, špecialistka na biologické vedy v Európskej investičnej banke, ktorá **v roku 2023 podpísala pôžičku na báze rizikového dlhu pre spoločnosť INBRAIN v sume 20 miliónov EUR**, aby podporila prípadné budúce potreby hotovosti nad rámec úspešného získania rizikového kapitálu spoločnosti. „Potenciálny vplyv tejto technológie na liečbu neurologických porúch, ako je Parkinsonova choroba, prípadne epilepsia alebo dokonca depresia, je tak obrovský, že sme presvedčení, že si zaslúži financovanie už teraz.“

Európska investičná banka nie je sama, ktorá rozpoznala potenciál technológie spoločnosti INBRAIN. Najstaršia európska farmaceutická spoločnosť Merck podpísala s firmou v roku 2021 spoluprácu na bioelektronických terapiách blúdivého nervu pri liečbe chronických ochorení, ako sú zápalové poruchy.

INBRAIN so sídlom v Barcelone je európskym príkladom úspechu v prípade verejne financovaného výskumu a barcelonskej scény moderných technológií. Spoločnosť začínala na Katalánskom inštitúte pre nanovedu a nanotechnológie v Barcelone s výskumným programom financovaným Európskou úniou sumou vo výške 1 miliardy EUR v rámci desaťročného výskumného programu grafénu Graphene Flagship, spusteného v roku 2013 na podporu a koordináciu výskumu grafénu v rámci Európskej únie.

STÁLE SA ZVÄČŠUJÚCE KRUHY

Plasty vyrobené z fosílnych palív sú hlavným prispievateľom k zmene klímy a plastový odpad je vážny environmentálny problém. Spoločnosť Infinity Recycling prijala plastovú výzvu

Jeroen Kelder strávil väčšinu svojej kariéry v oblasti financovania podnikov a investícií, kde podporoval malé a stredné podniky a investoval do kľúčových hospodárskych odvetví, ako je zdravotná starostlivosť a energia z obnoviteľných zdrojov. Vďaka zvýšenej pozornosti venovanej obehovosti si uvedomil, že mnoho z toho, čo sa naučil, by sa dalo aplikovať na prechod na zdroje, najmä na plasty. „Len malé percento plastov sa v Európe recykluje,“ hovorí Kelder. „V súčasnosti nám chýbajú riešenia na primeranú recykláciu nášho odpadu na konci životnosti, preto jeho veľká časť končí buď v spaľovni, alebo sa posieľa na skládku, čo je škoda, pretože 7 – 9 % svetového CO₂ pochádza z plastov. Zníženie tohto podielu by malo byť ľahko dosiahnuteľné.“

Technológia na modernú recykláciu je tu už roky, ale prevádzky boli obmedzené, príliš nákladné a neefektívne. A vzhľadom na prevratnú povahu prechodu z centralizovaného, lineárneho hospodárstva na distribuované obehové hospodárstvo nie je pravdepodobné, že etablované hospodárstvo prijme zmenu,“ hovorí Kelder. „Sektor potrebuje nezávislý rizikový kapitál a praktickú podporu.“

To je dôvod, prečo prišiel Kelder v roku 2019 do Európskeho investičného fondu, aby otestoval tézu svojej investičnej firmy Infinity Recycling. V roku 2023 **EIF investoval 50 miliónov EUR do fondu pre obehové plasty firmy Infinity Recycling**, jednej zo svojich najväčších investícií do fondu prijímajúceho kapitál po prvýkrát. Výsledok: fond je na dobrej ceste dosiahnuť svoj cieľový objem 150 miliónov EUR.

Plasty zanechávajú obrovskú klimatickú stopu a predstavujú vážnu hrozbu pre ekosystémy a biotopy. Tvoria 80 % všetkého znečistenia morí. Napriek negatívnemu vplyvu plastového odpadu sa očakáva, že sa používanie plastov do roku 2060 strojnásobí. Fond pre obehové plasty, jeden z prvých európskych fondov zameraných na recykláciu plastov, je priekopníkom moderných recyklačných technológií, ktoré dokážu problém riešiť a umožnia transformáciu plastového odpadu späť do jeho pôvodného stavu, aby sa používal ako surovina, čím sa uzatvorí priemyselný kolobeh.

„Od zmysluplného záväzku Európskeho investičného fondu voči tomuto fondu sa očakáva silný signalizačný efekt, pričom tento záväzok je v súlade s naším cieľom budovať špecializovaný európsky ekosystém investorov v kľúčových, nedostatočne pokrytých oblastiach politik životného prostredia a klímy,“ hovorí João Ramos, investičný manažér tímu pre kapitálové investície a záruky v Európskom investičnom fonde.

Európsky investičný fond pokračoval vo zvyšovaní svojej investičnej činnosti do fondov zameraných na vplyv na klímu a životné prostredie a v roku 2023 sa očakáva, že prispeje sumou vo výške takmer 1 miliardy EUR do viac ako 25 fondov rizikového kapitálu a súkromného kapitálu, čím zdvojnásobí svoje investície z roku 2022. Prostredníctvom záväzkov financovania sa Európsky investičný fond usiluje riešiť pretrvávajúci deficit financovania na kľúčových a nedostatočne pokrytých trhoch podporou nových fondov v odvetviach energetiky, agropotravinárstva, obehového a modrého hospodárstva. Oblasťou záujmu bol aj akútny nedostatok kapitálu pre neskorú fázu rastu a zlepšovanie klimatických a environmentálnych technológií, pričom Európsky investičný fond podporuje niekoľko nových fondov zameraných na tento kritický segment trhu.

RIZIKOVÝ KAPITÁL NA UĽAHČENIE ZVÝŠENIA FINANCOVANIA

Iniciatíva Európski technologickí šampióni bude financovať rozširovanie európskych technologických spoločností a rozvíjať európsky trh rizikového kapitálu

Sľubné európske startupy majú často ťažkosti získať kapitál, ktorý potrebujú, aby expandovali a dozreli. Štvrtina európskych zmlúv v oblasti rizikového kapitálu má aspoň jedného amerického investora. Startupy sú nútené sa buď presunúť do zahraničia na hlboké kapitálové trhy v Spojených štátoch amerických a Ázii, alebo sami seba predať väčším rivalom, ktorí majú viac finančných prostriedkov. Počet fondov rizikového kapitálu s investíciami od 200 miliónov EUR do 500 miliónov EUR je trikrát väčší v Spojených štátoch amerických ako v Európe. Počet fondov s rozmedzím od 500 miliónov EUR do 1 miliardy EUR alebo viac je šesť až osemkrát väčší v Spojených štátoch amerických. V dôsledku toho dokážu startupy bežne získať až päťkrát viac v Spojených štátoch amerických ako v Európe.

Na preklopenie tejto investičnej medzery vybudovala skupina Európskej investičnej banky investičnú platformu na podporu rizikového kapitálu v Európe, t. j. iniciatívu Európski technologickí šampióni.

Iniciatíva Európski technologickí šampióni, ktorú riadi Európsky investičný fond, dcérsky subjekt banky EÚ, ktorý ponúka kapitálové financovanie a zameriava sa na menšie podniky, získala počiatočné záväzky v hodnote 3,75 miliardy EUR z Nemecka, Francúzska, Talianska, Španielska, Belgicka a od skupiny Európskej investičnej banky.

Iniciatíva pomôže európskym fondom rizikového kapitálu pre neskorú fázu rozvinúť sa a rásť, aby mohli poskytnúť sľubným európskym inovátorom tak potrebný kapitál na rozšírenie.

Očakáva sa, že v rámci iniciatívy Európski technologickí šampióni sa zrealizuje desať až 15 investícií do veľkých fondov rizikového kapitálu v hodnote približne 1 miliardy EUR. Snahou iniciatívy je zmobilizovať investície v sume viac ako 10 miliárd EUR do inovatívnych spoločností v ich fáze rastu.

Iniciatíva sa zároveň sústreďí na rozvoj triedy aktív, ktorá priláka investorov z radov inštitúcií a pomôže udržať nepretržitý tok financovania pre európske scaleupy.

Očakáva sa, že veľkosť fondu bude časom s novými záväzkami ešte rásť.

„Inovatívne podniky musia byť schopné nájsť potrebný vlastný kapitál priamo tu v Európe,“ hovorí Marjut Falkstedtová, výkonná riaditeľka Európskeho investičného fondu.

INOVÁCIE, O KTORÝCH BY STE MALI POČUŤ

Talianska firma Amplifon, pôsobiaca v oblasti starostlivosti o sluch, investuje a digitalizuje, aby poskytovala služby rastúcej populácii, ktorá má problémy so sluchom, zatiaľ čo írsky firma Neuromod vyvíja liečbu tinnitusu

Marco Giachetti nemal ešte ani 40 rokov, keď začal strácať sluch. „Keď som bol s rodinou alebo priateľmi, stále častejšie som sa od nich izoloval, pretože bolo pre mňa náročné zapájať sa do rozhovorov,“ hovorí Giachetti, ktorý má teraz 67 rokov. „Hlučné prostredie bolo ťažko zvládnuteľné a podobne tomu bolo aj v kine či divadle.“

Obrátil sa na spoločnosť Amplifon, globálneho predajcu v oblasti starostlivosti o sluch so sídlom v Taliansku, kde mu dal audiológ, t. j. odborník na sluch, pomôcku. Giachetti nie je jediný. Zhruba 1,5 miliardy ľudí má určitý stupeň straty sluchu a 430 miliónov ľudí, čiže viac ako 5 % svetovej populácie, trpí postihnutím v podobe straty sluchu. Očakáva sa, že do roku 2050 toto číslo prekročí 700 miliónov. Neliečená strata sluchu stojí celosvetovo ročne takmer 1 bilión USD, pokiaľ ide o sektor zdravotníctva a spoločenské náklady, stratu produktivity a vzdelávaciu podporu. Investovanie do pomôcok zlepšujúcich životy ľudí s týmto postihnutím je dôležité, pretože populácia starne.

Investovanie do zdravia

V júli podpísala Európska investičná banka pôžičku vo výške 300 miliónov EUR so spoločnosťou Amplifon, aby jej pomohla pokračovať v inováciách, digitalizácii a zlepšovaní jej služieb. „Ide o investovanie do striebornej ekonomiky,“ hovorí Radek Ossowski-Barbetti, senior úverový analytik Európskej investičnej banky, ktorý stojí za vznikom zmluvy. Z investície budú mať úžitok zákazníci spoločnosti Amplifon v Európe a na celom svete. Väčšia časť z nej však pôjde do kohéznych regiónov v súlade s európskou politikou investovať do svojich najslabších regiónov s cieľom zvýšiť ich životnú úroveň.

Cieľom spoločnosti Amplifon je využívať údaje na vytvorenie „viac na mieru prispôbeného audiologického zážitku,“ hovorí Enrico Vita, výkonný riaditeľ spoločnosti Amplifon. „Vďaka údajom, ktoré zhromažďujeme,

“ **Hlučné prostredia boli ťažko zvládnuteľné** “

vieme lepšie spoznať našich zákazníkov a získať informácie o spôsobe, akým používajú svoje sluchové pomôcky. Na základe týchto informácií dokážeme zlepšovať naše služby, napríklad prostredníctvom individuálnej následnej liečby a starostlivosti na diaľku.“

Boj proti tinnitusu

Ďalší problém so sluchom, ktorý postihuje 10 – 15 % celosvetovej dospeléj populácie, je tinnitus, fantómový zvuk, ktorý nemá žiaden vonkajší zdroj. Zvyčajne sa opisuje ako zvonenie, ale niektorí ľudia ho pociťujú ako vysoký tón kovovej píšťalky alebo hučanie či bzučanie. Írsky spoločnosť Neuromod Devices vyvinula pomôcku, ktorá spája jazykovú a zvukovú stimuláciu na pomoc pri zmierňovaní tinnitusu. Spoločnosť nazýva túto stimuláciu duálneho režimu „biomodálna neuromodulácia.“

V marci podpísala Európska investičná banka so spoločnosťou Neuromod zmluvu v hodnote 15 miliónov EUR vo forme rizikového dlhu, aby jej pomohla ďalej vyvíjať pomôcku a začať s jej predajom v ďalších európskych krajinách.

VYŠETROVANIE RAKOVINY PRSNÍKA

Poľská firma vyvíja inovatívnu diagnostiku rakoviny prsníka, ktorá poskytuje výsledky za menej ako hodinu

Magdalena Staniszewska a Marcin Staniszewski vynášali potenciálne revolučné zariadenie na zisťovanie rakoviny prsníka. Myšlienka však vôbec nevznikla v súvislosti s rakovinou prsníka. Jej počiatky sa spájali s okom... a s NASA.

Magdalena, absolventka imunochémie a nadšená cytologička, pracovala v roku 2012 v prestížnom laboratóriu Pierce Lab na Harvardskej lekárskej fakulte v Bostone, kde skúmala choroby oka. Marcin nedávno ukončil štúdium na univerzite v Akronu v štáte Ohio s magisterským diplomom v odbore inžinierstvo. Spolupracoval s NASA na projekte využívajúcom nové kompozitné materiály pre motory vesmírnych lodí a zaujalo ho možné využívanie technológií optických vlákien vo vesmíre. Rozhovory pri obede boli zamerané na vedu. Dvojica prišla s myšlienkou využívať fotoniku na zisťovanie prítomnosti markerov rôznych ochorení v tele bez potreby odoberať bunky alebo tkanivo. Namiesto toho by sa mohli používať optické vlákna na meranie markerov ochorení, ako sú tie, ktoré sa vznášajú okolo nádoru vo vnútri tela v reálnom čase. „Takto sme rozvinuli myšlienku vytvoriť nový diagnostický nástroj na meranie niečoho v skutočnom, živom tkanive,“ spomína Magdalena Staniszewska.

Ich spoločnosť SDS Optic strávila uplynulých desať rokov vývojom diagnostického nástroja inPROBE. Po vložení do tela zistí za menej ako hodinu prítomnosť agresívneho typu rakoviny prsníka s označením HER2-pozitívny. To je rozdiel v porovnaní s dňami alebo týždňami, ktoré ženy čakajú na výsledky tradičnej biopsie. Skorá diagnostika zlepšuje úspešnosť nedávno vyvinutej liečby HER2-pozitívnej rakoviny.

„Našu pozornosť zaujala rakovina, pretože tam to bolo veľmi potrebné,“ hovorí Staniszewska, vedúca výskumná pracovníčka v spoločnosti. Prípady rástli globálne, dokonca aj medzi mladými ženami. „Bolo to vskutku desivé a mne to bolo zjavne veľmi blízke.“

Snímač s vláknom v nano veľkosti sa nachádza vo veľmi tenkej ihle na biopsiu, ktorá sa zavedie do tela do blízkosti nádoru alebo potenciálne rakovinových buniek. Následne snímač tenký ako vlas meria prítomnosť biomarkera, čo robí proces bezpečnejším a oveľa menej bolestivým a invazívnym než tradičná biopsia. Údaje získané sondou sa prenášajú optickým vláknom do diagnostického zariadenia, ktoré určí prítomnosť rakoviny podľa hladiny určitých markerov, ako je napríklad proteín HER2.

Rakovina prsníka je rakovinou číslo jeden medzi ženami so zhruba 2 miliónmi diagnostikovaných prípadov a viac ako 650 000 úmrtiami ročne, hovorí Rebecca Verdin-Polová, investičná analytička oddelenia biologických vied a biotechnológií Európskej investičnej banky. **Európska investičná banka poskytuje spoločnosti SDS Optic 10 miliónov EUR v rámci financovania rizikového dlhu, podporeného zárukou programu InvestEU.**

„Schopnosť diagnostikovať v reálnom čase s veľmi vysokou presnosťou je skutočne revolučný objav,“ hovorí Verdin-Polová.

NA SLNEČNÝ POHON

Španielska spoločnosť vyvíja prvý plne elektrický bezpilotný dron na slnečný pohon, ktorý umožňuje nové spôsoby využitia v spravodajských službách a mapovaní

Robert Miller je veterán v odvetví letectva, ktorý vyvinul a používal „lietajúce stroje“ na geopriestorové snímanie, komunikáciu a environmentálne štúdium. Strávil roky skúmaním technológií pri mapovaní oblastí s hustou vegetáciou, ako sú džungle, lesy a námorné hranice. Takéto mapovanie má význam pre civilné aj obranné účely. Rôzne prostredia, ako napríklad husté lístie, však sťažujú získavanie, pochopenie a analyzovanie informácií.

Miller si uvedomil, že kombinovanie informácií z rôznych snímačov je kľúčové na prekonanie tohto problému. Vyžadovalo si to však lietadlo pohybujúce sa malou rýchlosťou, schopné dlhých letov a plynulého pohybu, ktoré umožní kamerám a snímačom získavať oveľa podrobnejšie, užitočné informácie prostredníctvom snímok s vyššou presnosťou. Taká technológia sa však ešte len musela vyvinúť.

Všetko sa zmenilo v roku 2016, keď Bertrand Piccard a André Borschberg dokončili vôbec prvú cestu okolo sveta na lietadle so solárnym pohonom. Lietadlo bolo presne to, čo Miller hľadal, a videl v ňom potenciál spôsobiť revolúciu v odvetví protivzdušnej obrany. Spoločnosť Skydwalker, ktorú založil Miller a jeho partner John Parker, získala lietadlo, ktoré vyvinuli Piccard a Borschberg v roku 2019, spolu so súvisiacimi právami duševného vlastníctva. „Lietadlo je ľahké, má pozoruhodnú výdrž vďaka solárnemu pohonu a je pomalé, pretože funguje ako klzák,“ hovorí Massimiliano Manfreda, ktorý bol jeden z prvých deviatich ľudí, ktorí nastúpili do spoločnosti Skydwalker pri jej založení. „Jediným obmedzením bol pilot. Našou prvou veľkou myšlienkou bolo odstrániť pilota a lietadlo transformovať na bezpilotný systém.“

“ Našou prvou veľkou myšlienkou bolo... transformovať lietadlo na bezpilotný systém ”

Spoločnosť Skydwalker spolu so svojim talianskym technologickým partnerom, firmou Leonardo, plánuje uviesť dron komerčne v roku 2024. **Európska**

investičná banka podporuje spoločnosť Skydwalker pôžičkou na báze rizikového dlhu v hodnote 30 miliónov EUR podpísanou v novembri 2023. Financovanie je podporené zárukou v rámci programu InvestEU. „Žiaden iný dron na slnečný pohon nedokáže ustáť podobné užitočné zaťaženie,“ tvrdí Björn Werner, ekonóm Európskej investičnej banky, ktorý pracoval na zmluve. „Bespilotný letecký prostriedok poháňaný kombináciou slnka a batérií zostane vo vzduchu celé dni bez potreby pristáť alebo doplniť palivo, čím sa odкрývajú nové možnosti.

S obrovským rozpätím krídel až 72 metrov prevyšuje lietadlo svojou veľkosťou dopravné lietadlá ako Airbus A330. Krídla pokrýva takmer 300 metrov štvorcových fotovoltických buniek na využívanie obnoviteľnej slnečnej energie. Lietadlo má tiež štyri batérie, ktoré sú schopné uchovať 7 075 kilowatthodín energie, čo sa rovná batériám dvoch elektrických vozidiel Tesla.

Drony na slnečný pohon by mohli znamenať prevrat v letectve a pripraviť podmienky pre lety na dlhú vzdialenosť bez emisií uhlíka. Vďaka tomu, že je lietadlo schopné lietať dlhšiu dobu a pokryť väčší terén, má svoje uplatnenie v odľahlých oblastiach, kde môžu byť tradičné zdroje energie nedostatočné.

Podpora Európskej investičnej banky umožní spoločnosti ďalej zlepšovať technológiu a sprístupniť lietadlo na trhu. „Spoločnosti to zároveň pomôže stať sa vedúcim poskytovateľom bezpilotného lietadla,“ hovorí Fabrizio Morgera, senior investičný analytik v Európskej investičnej banke.

PRÍJEMNÉ, DOBRÉ A RÝCHLE

Prvá talianska, plne digitalizovaná cloudová banka financuje malé podniky v makroregióne Mezzogiorno, najmä tie, ktoré sa orientujú na opatrenia v oblasti klímy

Cloudová banka illimity, založená v roku 2019, ktorú vedie Corrado Passera, bývalý minister hospodárskeho rozvoja, rýchlo rástla a stala sa inkubátorom prevratných iniciatív, ako je napríklad b-ilty, prvý taliansky online program na poskytovanie úverov pre malé podniky. „Chceli sme prekonať obmedzenia tradičných korporátnych bánk a pomôcť odstrániť niektoré každodenné prekážky, ktorým v súčasnosti čelia malé podniky,“ hovorí Passera.

Pôžička vo výške 100 miliónov EUR od Európskej investičnej banky podpísaná s illimity v apríli umožní v rámci programu b-ilty investovať túto sumu do malých podnikov v makroregióne Mezzogiorno, ktorý tvorí južné Taliansko a ostrovy, a do spoločností, ktoré pomáhajú bojovať proti zmene klímy. Po zmluve z roku 2021, ktorej cieľom bolo čeliť hospodárskemu vplyvu ochorenia COVID-19 na malé podniky, sa táto inovatívna spoločnosť po druhýkrát obrátila na banku EÚ so žiadosťou o financovanie.

Zatiaľ čo talianske retailové banky prijali digitalizáciu už pred nejakým časom, korporátne banky sa len teraz zoznamujú s digitálnym spôsobom fungovania. Platforma b-ilty pre digitálne bankovníctvo, spustená vo februári 2022, zahŕňa celý rad služieb pre malé podniky vrátane zjednodušených žiadostí o úvery a bezproblémového účtovníctva a vykazovania. Spoločnosti majú úplný prehľad o všetkých svojich aktívach a do niekoľkých sekúnd môžu získať prístup ku všetkým svojim finančným metrikám.

„Malé podniky sa môžu viac sústrediť skôr na dôležité obchodné úlohy než na časovo náročné papierové bankové procesy,“ hovorí Roberto Stasi, úverový analytik v Európskej investičnej banke, ktorý pracoval na zmluvách s illimity.

Priaznivé podmienky pôžičky od Európskej investičnej banky pre platformu b-ilty prechádzajú na malé podniky – z 30 % zdrojov budú mať úžitok malé podniky v kohéznych regiónoch EÚ, najmä v regiónoch Molise, Kampánia, Apúlia, Basilicata, Kalábria, Sicília, Sardínia, Abruzzo, Umbria a Marky.

„Pre nás je to skvelý spôsob, ako pomôcť európskej regionálnej banke a viac podporovať zelené financovanie pre menšie projekty,“ hovorí Tatiana Bosteelsová, ekonómka Európskej investičnej banky, ktorá pracovala na zmluve. „Radi by sme v budúcnosti nadviazali dlhodobý vzťah s b-ilty pri financovaní väčšieho počtu a rozsiahlejších projektov zameraných na opatrenia v oblasti klímy.“

Digitálna banka s ľudskými výsledkami

Je rozhodujúce využívať obrovský potenciál malých podnikov. Banka illimity im nielenže požičiava peniaze, ale aktívne sa podieľa na ich stratégiách rastu. Platforma b-ilty sa zameriava na potreby historicky nedostatočne pokrytého 1 milióna malých podnikov v Taliansku. Platforma b-ilty môže poskytovať podporu rôznym podnikom v celom Taliansku, bez režijných nákladov vytváraných fyzickými pobočkami. Platforma dokáže rýchlo analyzovať desiatky ukazovateľov a poskytnúť jasné odpovede týkajúce sa úverov pre malých podnikateľov. Do niekoľkých dní sa spoločnosť dozvie, či má nárok na pôžičku a prečo.

„Radi robíme príjemné, dobré veci a robíme ich rýchlo,“ hovorí Passera.

ODKLAD POPRAVY KURIATOK

Holandská spoločnosť ponúka liahňam rýchly a nízkonákladový spôsob, ako rozlúsknuť problém určovania samčieho pohlavia u kuriatok skôr, ako sa vyliahnú z vajíčka.

Wouter Bruins hľadal reálny problém, ktorý by vyriešil. Pre svoju diplomovú prácu v odbore cytológia na univerzite v Leidene potreboval prísť s nápadom, ktorý by prípadne prerástol do startupovej spoločnosti. Bruins hľadal inšpiráciu medzi farmármi jeho rodného regiónu Randstad v Holandsku. Keď jedného dňa nejaký farmár ukazoval Bruinsovi kurín, zastavil sa a ukázal na kuriatka. „Za každú sliepku, ktorú tu vidíš, sme zabili kohúta, samčie pohlavie kuriatka,“ povedal farmár Bruinsovi. „Veľmi nerád to robím.“

Farmár mal na mysli približne 6,5 miliardy kuriatok samčieho pohlavia usmrtených každoročne na celom svete, zvyčajne keď majú sotva jeden deň. Producentom vajec, ktorí zároveň chovajú nosnice, chýba rýchly, nízkonákladový spôsob, ako určiť pohlavie zárodku skôr, ako sa kuriatko vyliahne. Keď sa kuriatka konečne vyliahnú, zamestnanci fariem overia ich pohlavie a oddelia samičky. Samci sa ihneď zabíjajú buď vhođením do drvičky, alebo ak majú šťastie, v plynovej komore. „Zo všetkých problémov, ktoré som spísal od všetkých ľudí, s ktorými som hovoril, som sa rozhodol pre usmrcovanie kuriatok,“ hovorí Bruins. „Táto téma je kombináciou technologických a obchodných výziev, ale tiež etiky. Keď to vidíte, cítite až v žalúdku, že to nie je v poriadku.“

“ Je to jeden zo zjavných problémov, ktoré treba riešiť “

Bruins sa utiahol do svojho bytu v Leidene, aby pracoval na riešení. S Wilom Stutterheimom, spolužiakom z biomedicínskych vied, založil spoločnosť In Ovo a títo dvaja pracovali posledných 12 rokov na rýchlom a lacnom spôsobe, aby mohli farmári určiť pohlavie oplodneného slepačieho vajca. Výsledkom je prístroj Ella, ktorý určuje pohlavie vajíčka od deviateho dňa inkubácie tak, že prenikne škrupinou a odoberie

malé množstvo tekutiny. Prvý prístroj bol úspešne testovaný v roku 2020 a umožnil vyliahnutie 300 000 kuriatok bez toho, aby bol zabitý čo i len jeden príslušník samčieho pohlavia. Spoločnosť In Ovo sa teraz rozširuje a má v pláne do konca roka 2024 prevádzkovať desať prístrojov v liahňach producentov vajec.

„Ak ste biológ, rozumiete genetike a ste prepojený so sektorom poľnohospodárstva, vnímate to ako jeden zo zjavných problémov, ktoré treba riešiť,“ hovorí Diogo Machado Mendes, senior ekonóm v divízii biohospodárstva Európskej investičnej banky. **Banka EÚ podporuje spoločnosť In Ovo investíciou vo forme rizikového dlhu vo výške 40 miliónov EUR, podporenou zárukou programu InvestEU.**

Nízke náklady, rýchle testy

Takto prístroj zisťuje pohlavie kuriatok. Do vajíčka urobí malú dierku pomocou ihly a odoberie malé množstvo tekutiny z vaku, kde zárodok hromadí odpad. Dierka sa následne okamžite zatvorí lepidlom. Asi za sekundu prístroj určí pohlavie pomocou hmotnostného spektrometra, keď otestuje vzorku na jedinečný biomarker, ktorý spoločnosť In Ovo objavila. Potom roztriedi vajcia podľa pohlavia. Samičie vajcia sa vracajú späť do inkubátora až do 21. dňa, keď sa vyliahnú. Samčie vajcia sa odosielajú do samostatnej spoločnosti, ktorá ich používa ako zložku v potrave pre domáce zvieratá.

Bežná liaheň vyprodukuje asi 20 miliónov kuriatok ročne, hovorí Bruins. Výzvou pre spoločnosť In Ovo bolo zabezpečiť, aby boli testy pre liahne lacné a dostatočne presné na to, aby ich mohli vykonávať. Hoci bola technológia na určovanie pohlavia zárodka k dispozícii pred desiatimi rokmi, jej používanie bolo príliš drahé. „Takmer intuitívne som cítil, že z tohto by mohlo niečo byť,“ hovorí. „Bolo to niečo, čomu som mohol venovať veľa času v snahe problém vyriešiť.“

// Táto téma je kombináciou technologických a obchodných výziev, ale tiež etiky //

Spoločnosť In Ovo sa pokúša vyvíjať technológiu ďalej, aby mohla testovať vajcia na šiesty deň namiesto deviateho. Okrem určovania pohlavia zárodka spoločnosť In Ovo tiež sleduje zdravie kuriatok počas inkubačného obdobia. Financovanie z Európskej investičnej banky umožní spoločnosti ďalej zlepšovať prístroj, zavádzať viac prístrojov a podporovať ďalšie inovácie v sektore chovu hydiny.

Liahne tiež ušetria významné množstvo pracovnej sily, pretože určovanie pohlavia kuriatok sa väčšinou robí ručne. Cena testovania oplodneného vajčička je zanedbateľná, čo je dôležité v podnikoch s vysokým objemom a nízkymi maržami, ako je produkcia vajec na spotrebu. „Vidieť usmrcovanie kuriatok je skutočne drsné,“ hovorí Céline Rottierová, úverová analytička v Európskej investičnej banke pracujúca na projekte. „Otázkou však je, či dokážete nájsť riešenie, ktoré budú farmári ochotní zaviesť. Myslím, že problém už možno rozlúskli.“

NÁVRHY NA ZELENÚ EURÓPU

“ Potravinová neistota, zmena klímy a strata biodiverzity sú zlyhania globálneho trhu. Odôvodňujú zvýšenú pozornosť verejných finančných inštitúcií venovanú investíciám do sektora biohospodárstva. V roku 2023 bol v dôsledku extrémnych výkyvov počasia a geopolitickej nestability vyvíjaný tlak na náklady na produkciu potravín a biomateriálov. Zamerali sme sa na projekty na podporu poľnohospodárov a malých podnikov v rámci poľnohospodárskeho hodnotového reťazca, ako aj na inovácie klimaticky inteligentných postupov a technológií, zníženie environmentálnej stopy hodnotového reťazca potravín, udržateľný a inkluzívny rozvoj vidieka a udržateľné palivá a materiály vyrábané zo zvyškov potravín a biomasy. Popri tejto práci sme prispeli k reakcii na ničenie biodiverzity a prírodných zdrojov spôsobené lesnými požiarimi, okrem iného v rámci pokračujúceho významného financovania pre lesné hospodárstvo a prírodný kapitál. ”

Felipe Ortega Schlingmann, vedúci divízie biohospodárstva, EIB

“ EIB zohráva kľúčovú úlohu pri podpore miest realizujúcich ambiciózne integrované stratégie rozvoja miest. Je to spôsob, ako sa mestá stanú odolnejšie voči výzvam, ktorým čelia – populačné toky súvisiace s vojnou na Ukrajine, prírodné katastrofy, sociálne konflikty, fenomény životného prostredia, zmena klímy a súčasný vplyv finančnej a hospodárskej krízy. ”

Leonor Berriochová, vedúca inžinierka, mestský rozvoj, EIB

“ Ciele týkajúce sa opatrení v oblasti klímy a udržateľnosti životného prostredia stanovené a realizované v rámci plánu klimatickej banky predbiehajú stanovené termíny už druhý rok po sebe. Tieto výsledky sa aj naďalej podporujú a zlepšujú prostredníctvom prispôbených finančných produktov a pokrokovej politiky, ako je priekopnícky prístup EIB k spravodlivej transformácii v rozvojových krajinách. Som hrdý na to, že som súčasťou verejnej banky, ktorá prináša zmenu. ”

Stephen O'Driscoll, vedúci oddelenia pre životné prostredie, klímu a sociálne záležitosti, EIB

Každý aspekt našich súčasných životov existuje v tieni zmeny klímy a environmentálnej hrozby. Projekty a rozvoj, o ktorých sme si v minulosti mysleli, že fungujú v oddelených sektoroch alebo odvetviach, musia teraz do svojho riadneho fungovania začleniť nutnosť energetickej efektívnosti alebo výroby energie. Naše mestá, továrne a staveniská musia byť udržateľné. Politiky Európskej investičnej banky nás stavajú do popredia v oblasti podpory čistých, zelených technológií a pri presadzovaní uplatňovania týchto technológií v každej oblasti ľudského snaženia.

“ Voda je neviditeľným faktorom pri prechode na zelené hospodárstvo. Do roku 2050 bude viac ako 40 % svetovej populácie žiť v povodiach riek s vážnym nedostatkom vody. Neistota týkajúca sa vody môže viesť k zvýšenému rastu cien potravín a ku konfliktom. Je nevyhnutné zvýšiť verejné aj súkromné investície do tohto sektora. Projekty, ktoré financujeme, riešia zlyhania trhu a znižujú investičné medzery, aby sa obmedzené zdroje použili na vybudovanie vodných systémov odolných proti zmene klímy a na maximalizovanie dlhodobého vplyvu. ”

Karine Meassonová, vedúca divízie vodohospodárstva, EIB

ZELENÉ A HUMÁNNE

Krakov modernizuje mestskú infraštruktúru s cieľom vytvoriť ekologickejšie mesto pre obyvateľov a pomôcť ukrajinským rodinám

Dlhú dobu vrhalo znečistenie ovzdušia zaprášený tieň na krásy Krakova, čo malo negatívny vplyv na kvalitu života jeho obyvateľov. Aby sa to zmenilo, Krakov pracuje na mestskom pláne transformovať sa na klimaticky neutrálnu a inteligentnú metropolu. „Chceme byť vnímaní ako mesto inovácií, stredisko vedy, výskumu a vývoja, líder v oblasti udržateľného mestského rozvoja a opatrení v oblasti klímy,“ hovorí Andrzej Łazęcki, riaditeľ krakovského oddelenia pre riadenie samosprávy a klímu.

Krakov zároveň čelí neočakávanému tlaku na infraštruktúru, pretože invázia Ruska na Ukrajinu zapríčinila, že do mesta prišlo približne 270 000 utečencov. Ich príchodom vznikol väčší dopyt po verejnej infraštruktúre a službách, ako je vzdelávanie, zdravotná starostlivosť a bývanie. Napriek vojne v krajine vzdialenej menej ako 300 km sa Krakov nevzdal svojich ambiciózných cieľov v oblasti klímy. Namiesto toho chce pokoriť hneď dva ciele naraz – urobiť mesto ekologickejším a zmodernizovať a obnoviť mestskú infraštruktúru Krakova, aby vyhovovala potrebám jeho občanov a tým, ktorí prišli z Ukrajiny. „Z prístupu Krakova k riešeniu zmeny klímy a súčasnej humanitárnej krízy sa môžeme veľa naučiť,“ hovorí Leonor Berriochová, senior inžinierka v Európskej investičnej banke, ktorá pracovala na pôžičke pre mesto vo výške 130 miliónov EUR (585 miliónov PLN) podpísanej v roku 2023. „Mohol by inšpirovať mnohé ďalšie mestá, aby nasledovali jeho príklad.“

Aby mestá prosperovali a rástli, je potrebný mestský rozvoj. Zároveň môže pomôcť mestám prispôbiť sa a riešiť humanitárnu krízu. „Každé mesto dokáže prijať obmedzený počet ľudí,“ hovorí Katerina Zisimopoulou, senior mestská špecialistka Európskej investičnej banky. „Takže ak prídu tisíce ľudí, vzdelávanie, doprava a ďalšie existujúce služby nedokážu reagovať na potreby rastúceho počtu obyvateľov. Výsledkom sú konflikty, nedostatok zdrojov a rýchle zhoršenie verejných služieb a infraštruktúry.“

Projekty mestského rozvoja na budovanie novej verejnej infraštruktúry a modernizáciu tej existujúcej inkluzívnym a integrovaným spôsobom sú dôležité na uspokojenie potrieb populácie, ako je vzdelávanie, zdravotná starostlivosť a zamestnanosť.

Čeliť humanitárnej kríze

Miestne orgány upravili svoje plány mestského rozvoja v reakcii na rastúce potreby občanov Krakova a Ukrajincov, ktorí tu v posledných rokoch začali nový život. „Sústredili sme sa na začlenenie ukrajinskej populácie, ktorá práve prišla, a na ich inklúziu do všetkých verejných služieb, ktoré je potrebné rozšíriť, aby vyhovovali ľuďom, ktorí práve prišli,“ hovorí Elżbieta Żureková-Koisová, riaditeľka oddelenia pre sociálne záležitosti a zdravotníctvo v samospráve mesta Krakov.

Budovanie novej mestskej infraštruktúry a modernizácia existujúceho vybavenia si vyžaduje značné investície, starostlivé plánovanie a čas. Finančné zaťaženie sa zvyšuje kvôli rastúcej potrebe základných služieb a infraštruktúry na uspokojenie potrieb populácie utečencov. Na podporu snáh Krakova **schválila Európska investičná banka rámcovú pôžičku vo výške 334 miliónov EUR (1 500 miliónov PLN). Prvou tranžou bola zmluva na 130 miliónov EUR podpísaná v auguste.** Financovanie je súčasťou programu v rámci balíka solidarity pre Ukrajinu, iniciatívy, ktorej cieľom je financovať mestské a regionálne investície v členských štátoch EÚ v reakcii na vojnu na Ukrajine. „Ľudia v Krakove veľmi usilovne pracovali na riešení humanitárnej krízy, ale zároveň aj na budovaní ekologickejšieho mesta,“ hovorí Marcin Futera, úverový analytik v Európskej

// Mohol by inšpirovať mnohé ďalšie mestá, aby nasledovali jeho príklad //

investičnej banke. „Vďaka rámcovej pôžičke dokážeme financovať rozličné projekty rôznej veľkosti a druhu v rámci celého mesta.“

Budovať ekologickejší Krakov

Samospráva významne obnovila a zlepšila energetickú efektívnosť svojich budov. Okrem iných opatrení to zahŕňa izoláciu a výmenu okien a dverí a inštaláciu LED osvetlenia, termostatických ventilov a čističiek vzduchu. Doteraz bolo kompletne obnovených 43 % z 323 verejných budov v správe mesta a 34 % prešlo zásahmi menšieho až stredného rozsahu v oblasti energetickej efektívnosti a obnovy.

Prístup Krakova sa vyznačuje aj začleňovaním občanov do procesu rozhodovania. Samospráva zorganizovala dve panelové diskusie pre občanov, v ktorých mohli obyvatelia a odborníci viesť dialóg o rozvoji udržateľnej dopravy, ako aj o znižovaní energetickej spotreby a využívaní obnoviteľných zdrojov energie. Odporúčania panelu sú záväzné.

„Zapojením všetkých našich občanov do procesu pomáhame budovať environmentálne povedomie a dozvedáme sa, čo presne potrebujú,“ hovorí Łazęcki, manažér samosprávy. „Mesto môžeme urobiť inkluzívnejším a pohodlnejším pre život a zároveň odolnejším voči nepredvídateľným situáciám.“

UDRŽATEĽNÁ NEMOCNICA

OBNOVOU HOLANDSKEJ NEMOCNICE K ZNÍŽENIU EMISÍ UHLÍKA

Zdravotné stredisko v regióne Haaglanden je jednou z najlepších klinických nemocníc v Holandsku. Mnohé z jej budov si však vyžadujú obnovu na zabezpečenie dobrej starostlivosti a na zlepšenie jej environmentálnej stopy. Haagska nemocnica, známa aj ako HMC, podpísala v júni s Európskou investičnou bankou pôžičku vo výške 110 miliónov EUR na renováciu dvoch z jej hlavných pracovísk, ktoré sa vybavili najnovším lekársym vybavením a potrebami, ako aj novými systémami kúrenia a chladenia. Cieľom je znížiť emisie uhlíka o 64 %.

Okrem úspor energie budú pacienti vďaka týmto prácam samozrejme zdravší. Do strediska prichádza ročne viac ako 170 000 pacientov z celého Holandska, aby ich liečili tamojší odborníci v oblasti traumatológie, neurológie alebo liečby rakoviny. Pritom už len prechod na systém tepelných čerpadiel v zime a na hybridné chladiace zariadenie v lete prinesie v nemocnici veľkú zmenu v spotrebe energie. „Investovaním do tepelných čerpadiel a hybridného chladenia s cieľom obmedziť spotrebu energie a znížiť náklady,“ hovorí Martijn Wiesenekker, hlavný finančný riaditeľ nemocnice, „využívame tiež možnosť zaoberať sa aj naším vplyvom na životné prostredie.“

MUROVACIE BLOKY, KTORÉ POHLCUJÚ UHLÍK

Štyri spoločnosti z Belgicka sa spojili, aby pracovali na projekte lokálneho, obehového hospodárstva využívajúcom vedľajšie produkty pri výrobe ocele na vytvorenie murovacieho bloku, ktorý znižuje emisie oxidu uhličitého.

Ak niekedy existoval produkt, ktorý zmenil problém na riešenie, je to inovatívny murovací blok vyvinutý štyrmi belgickými spoločnosťami. Väčšina betónových blokov sa vyrába z cementu, ktorý spôsobuje emisie skleníkových plynov. Inovatívny belgický blok sa vyrába pomocou oxidu uhličitého získaného z iných priemyselných procesov. Spotrebúva oxid uhličitý a mení ho na niečo užitočné.

Výroba cementu je zdrojom 2,4 % celosvetových emisií oxidu uhličitého z priemyselných a energetických zdrojov. Takže tieto štyri spoločnosti, ktoré majú všetky svoje závody v blízkosti mesta Liège, spolu vyvíjajú produkt, ktorý by mohol mať významný vplyv v boji proti globálnemu otepľovaniu. „Náš projekt je veľmi inovatívny,“ hovorí Antoine Gregoire, manažér pre vývoj vo firme Prefer, jednej zo štyroch spoločností. „Je obehový a lokálny.“

“ Náš projekt je veľmi inovatívny. Je obehový a lokálny ”

Bude prebiehať takto. Keď Lhoist, jedna zo spoločností, zohreje kameň, aby vyrobila vápno, vytvára sa oxid uhličitý. Namiesto to, aby nechala oxid uhličitý uniknúť, pošle plyn potrubím prevádzkovaným firmou Fluxys, ktorá zvyčajne pôsobí v oblasti prepravy zemného plynu. Potrubím dlhým 2 km plyn dorazí do firmy Prefer, ktorá vyrába cementové materiály. Spoločnosť Orbix, ktorá vyvíja udržateľné materiály pre sektor stavebníctva a ocele, vezme trosku, ktorá zostane po tom, ako vápno od firmy Lhoist použije iná spoločnosť na výrobu ocele. Troska sa odošle loďou do firmy Prefer. Nakoniec firma Prefer

spojí trosku a oxid uhličitý, aby vyrobila blok. Oxid uhličitý sa konkrétne použije na vytvrdnutie bloku, ktorý spoločnosti nazývajú CO2ncrEAT, pretože efektívne spotrebúva CO₂.

Vývoj inovatívneho priemyselného projektu je však veľmi drahý. Tieto štyri spoločnosti vyčíslili náklady na 7,5 milióna EUR. Preto chceli získať podporu z Inovačného fondu, programu Európskej komisie na financovanie inovatívnych, nízkouhlíkových technológií. Získali podporu od odborníkov z tímu Inovačného fondu Európskej investičnej banky. „Museli sme preukázať, že projekt je ekonomicky životaschopný, pri zohľadnení prínosu všetkých štyroch členov konzorcia,“ hovorí Matthieu Banal, finančný poradca Európskej investičnej banky, ktorý spolupracoval so spoločnosťami.

Európska komisia posla z dôvodu finančnej a technickej pomoci projektové žiadosti tímu Inovačného fondu EIB zloženému z odborníkov poradenských služieb banky a riaditeľstva pre projekty. Európska výkonná agentúra pre klímu, infraštruktúru a životné prostredie EÚ predbežne vybrala tento projekt na grant v sume 4 milióny EUR v rámci výzvy Inovačného fondu určenej pre malé projekty. **Dohoda o grante bola podpísaná v máji 2023 a projekt sa začal realizovať v júni.** „Bez grantu by bolo príliš drahé vyvinúť výrobný proces pre tieto bloky,“ hovorí Gregoire. „Riziká spojené s inováciami a kapitálové výdavky potrebné na vybudovanie závodu sú príliš vysoké.“

SPOLUPRACOVAŤ S PRÍRODOU, NIE ÍŠŤ PROTI NEJ

Riešenia vychádzajúce z prírody na zmiernenie povodní v Grécku

V septembri 2023 zasiahli silné búrky región Tesália v severnom Grécku nie raz, ale hneď dvakrát a spôsobili rozsiahle povodne. „Mali sme šťastie, že nikto počas druhej búrky nezahynul, pretože prvá búrka úplne zničila našu sieť snímačov včasného varovania,“ hovorí Harry Kalliaras, poradca primátora Trikala, 80-tisícového mesta nachádzajúceho sa v severovýchodnej Tesálii. Búrky zničili 150 domov a vážne poškodili ďalších vyše 1 000 domov v centre mesta a priľahlých dedinách. Po druhej búrke sa život v 3 000 rokoch starom meste na niekoľko dní zastavil, pretože úrady nariadili obyvateľom zostať doma a kontrolovali bezpečnosť 12 mostov v meste vedúcich cez rieku Lithaios. Náklady pre región, ktorý je známy ako obilnica Grécka, sa už teraz odhadujú na miliardy.

Pre Tesáliu nie sú povodne neznáme. V 30. rokoch 20. storočia sa začala rozsiahla výstavba kanalizácie riek budovaním betónových násypov a hrádz a obrovské zmeny krajiny pokračovali až do 70. rokov 20. storočia rekultiváciou pôdy. Teraz však evidentné zlyhanie týchto prístupov k ochrane pred čoraz častejšími extrémnymi výkyvmi počasia spôsobenými zmenou klímy podnecuje región uvažovať o diametrálne odlišnom prístupe: odstrániť betón a nechať prírodu robiť si svoju prácu. „Pamätám si, že pred 40 rokmi bývali v blízkosti rieky povodia, ktoré zadržovali záplavovú vodu,“ hovorí Kalliaras. „Odvtedy sa uplatňoval prístup spočívajúci v snahe obmedziť rieku a jednoducho zablokovať jej prirodzené odtokové cesty, ktorý sa používal tam, kde boli povodne, a keď bolo v blízkosti rieky veľa budov. Ak by tam tieto prirodzené povodia stále boli, je zrejme, že škody spôsobené v meste by boli bývali menej závažné.“

Tento prírodný prístup je odporúčaním štúdie financovanej Európskou investičnou bankou a realizovanej pod vedením nadácie Global Infrastructure Basel a Svetového fondu na ochranu prírody v Grécku, ktorá bola v roku 2023 v centre diskusií so zainteresovanými stranami.

„Potrebujeme spolupracovať s prírodou, nie ísť proti nej,“ hovorí Aimilia Pistriková, senior inžinierka pre vodohospodárstvo v Európskej investičnej banke.

Štúdia pretláča v Grécku prírodné riešenia

Podľa pilotnej štúdie by boli prírodné riešenia na zvládanie povodní v regióne, ako je rozširovanie riek a ich prepájanie so záplavovými oblasťami, vytváranie pobrežných lesov a odstraňovanie stavieb vybudovaných na reguláciu alebo blokovanie toku riek, oveľa účinnejšie než spoliehanie sa na novú alebo renovovanú „šedú“ infraštruktúru ochrany pred povodňami, ako sú nádrže. Podľa správy by hodnota len samotného prírodného riešenia z hľadiska ukladania uhlíka odhadovaná na 12,8 miliónov EUR bola vyššia ako náklady na jeho realizáciu (6,8 milióna EUR) a hybridný prístup (9,3 milióna EUR).

Prírodné riešenia zmiernenia povodní však čelia určitým výzvam. „Celý proces si vyžaduje čas,“ hovorí Catherine McSweeneyová, ktorá pracuje v Európskej investičnej banke na divízii pre občiansku spoločnosť. „Už dva roky organizujeme osvetové podujatia a stretnutia s orgánmi a zainteresovanými stranami. Na tomto projekte sme sa však naučili veľa a sme presvedčení, že sme vyvinuli prístup, ktorý môže byť zrýchlený, rozšírený a malo by byť možné ho opakovať na inom mieste.“

“ Ak by tam
tieto prirodzené
povodia stále
boli... ”

ČERSTVÝ NÁPAD

Model priameho predaja spoločnosti CrowdFarming podporuje čerstvé potraviny a udržateľné poľnohospodárstvo, ktoré znižuje emisie a prináša zisky malým, ekologickým farmárom

Ked' bratia Gabriel and Gonzalo Úrculoví zdedili pomarančovníkovú plantáž svojho starého otca v španielskej Valencii, ich rodina im poradila túto stratovú farmu predať. Rozhodli sa dať jej ešte poslednú šancu. Začali predajom sprostredkovateľom, ako sú družstvá a veľkí nákupcovia, ako to vždy robieval ich starý otec. Nezarábali ale dosť, aby pokryli náklady. Rozhodli sa vytvoriť webové sídlo Naranjas del Carmen, aby predávali priamo zákazníkom po celej Európe. Cez webové sídlo predávali ovocie priateľom v Nemecku a Rakúsku, ale ústnym podaním predaj neustále rástol. Keď Deutsche Welle, nemecká verejnoprávna televízna spoločnosť, natočila príbeh o sade, objednávky explodovali. Dopyt bol taký veľký, že webové sídlo Naranjas del Carmen nedokázalo uspokojiť objednávky.

“ Sme hlboko oddaní konceptu ,z farmy na stôl’ ”

Farmári v rovnakej oblasti Španielska, ktorí boli svedkami tohto úspechu, požiadali o pomoc so založením vlastného online predajného systému. Gonzalo a Gabriel si všimli veľkú medzeru na trhu: obrovský dopyt po priamom prepojení medzi spotrebiteľmi a farmármi. V roku 2017 založili bratia Úrculoví spoločnosť CrowdFarming, aby poskytovala služby farmárom – softvér, tvorbu webových stránok, logistiku, zákaznícky servis, marketing a agronomickú podporu. Webové sídlo Naranjas del Carmen sa rokmi rozvinulo, aby predávalo priamo konečným spotrebiteľom. „Zo spoločnosti CrowdFarming sa zrodilo jednotné kontaktné miesto pre farmárov, ktorí si

chcú vytvoriť svoj vlastný kanál priameho predaja,“ hovorí Román Martínez de Aragón, vedúci pre stratégiu v CrowdFarming. „Staráme sa o celú zložitú proces, aby sa farmári mohli sústrediť na pestovanie, produkciu a zber svojich potravín.“

CrowdFarming pomáha digitalizovať sektor poľnohospodárstva v Európe tvorený z väčšej časti malými výrobcami, ktorí nemajú nevyhnutne prostriedky alebo odborné znalosti na predaj priamo spotrebiteľom prostredníctvom webového sídla. Sídlo zastupuje 300 farmárov z 15 krajín, najmä z Európy. Zákazníci majú možnosť objednať si debničky ovocia a zeleniny alebo výrobky ako med či syr. Môžu si dokonca adoptovať strom, políčko alebo zviera a zaviazat' sa odoberať jeho produkciu. Na podporu práce spoločnosti na jej digitálnych platformách a softvéri **podpísala Európska investičná banka so spoločnosťou CrowdFarming v septembri 2023 pôžičku na báze rizikového dlhu v sume 15 miliónov EUR, podporenú programom InvestEU.**

„Farmári, ktorí museli zvyčajne prijímať ceny od supermarketov, majú teraz moc stanovovať si svoje vlastné ceny, čím dochádza k zmene spôsobu myslenia v odvetví,“ hovorí Jérôme Marcelino, senior úverový analytik Európskej investičnej banky poverený investíciou.

Chutné a dobré pre planétu

Spoločnosť CrowdFarming zastrešuje iba farmárov, ktorí produkujú biopotraviny, a tých, ktorí prechádzajú na ekologickú poľnohospodársku výrobu. Agronómovia starostlivo vyberajú farmárov, ktorí predávajú na platforme, a zabezpečujú, aby uplatňovali najvyššie normy udržateľnosti, kvality a výroby. María Martínez Hijanová, ktorá pochádza z mesta Málaga, presvedčila svoju rodinu zmeniť ich farmu, ktorú vlastní už štyri generácie, na ekologickú poľnohospodársku výrobu, keď sa jej v roku 2017 ujala. V roku 2020 začala predávať mango prostredníctvom platformy CrowdFarming a zaznamenala veľký úspech. „Dokážeme pestovať a inovovať smerom k vytvoreniu takého spôsobu poľnohospodárstva, ktorý je čoraz viac integrovaný do životného prostredia,“ hovorí Hijanová.

„ Jednotné kontaktné miesto pre farmárov, ktorí si chcú vytvoriť svoj vlastný kanál priameho predaja „

Na rozdiel od niektorých supermarketov platforma CrowdFarming neskladuje svoju produkciu celé týždne ani ju nestrieka fungicídnyimi chemikáliami, aby dlhšie vydržala. Ovocie a zelenina predávané na webovom sídle sa zbierajú na objednávku klienta a ponechávajú sa na stromoch alebo kríkoch, kým sú dostatočne zrelé, aby sa odoslali. V tradičnom poľnohospodárstve sa potraviny zbierajú, keď to vyhovuje sprostredkovateľovi, ako je supermarket, a produkcia môže stráviť mesiace v dozrievacích komorách alebo priemyselných chladničkách.

Zatiaľ čo prístup spoločnosti CrowdFarming pomáha zabezpečiť, aby boli jej výrobky chutné, vytvára prácu pre farmárov, ktorí by predtým zberali úrodu raz ročne a potom ju odoslali sprostredkovateľom alebo supermarketom. S CrowdFarming si musia farmári naplánovať niekoľko zberov.

Farmári sú ochotní robiť túto prácu navyše kvôli výhodám priameho predaja. Môžu predvídať svoje príjmy na mesiace dopredu a ich marže sú vyššie ako v tradičných predajných sieťach. Napríklad za citrusové plody môžu dostať dva až štyrikrát toľko, ako dostávajú v tradičných obchodoch. Pre zákazníkov sú ceny porovnateľné s cenami v ekologických supermarketoch v krajinách západnej a severnej Európy.

„Sme hlboko oddaní konceptu ‚z farmy na stôl!‘“ hovorí Cristina Domecqová, vedúca pre udržateľnosť a vplyv v spoločnosti CrowdFarming. „V momente objednávky sa CrowdFarming a farmári zmobilizujú, zbierajú, balia a odosielajú najčerstvejšie ekologické výrobky priamo k vašim dverám. Celé je to o dodávaní skutočnej, nefalšovanej čerstvosti.“

Narušenie potravinového reťazca

Spoločnosť CrowdFarming uskutočnila v roku 2022 štúdiu, aby vyčíslila vplyv svojho modelu na emisie uhlíka a odpad z potravín. V rámci štúdie sa porovnála cesta, ktorú absolvovali pomaranče z fariem priamo do domov spotrebiteľov, s klasikou distribúciou do supermarketov. Zistilo sa, že výsledkom priamych predajov je o 20 % menej emisií ako v prípade supermarketového modelu. Ukázalo sa tiež, že v dodávateľskom reťazci sa vyhodili len 3 % potravín v porovnaní s 22 % v supermarketovom modeli.

CrowdFarming má tím okolo 200 ľudí, najmä softvérových vývojárov, ktorí pracujú na zlepšovaní platformy. Udržiavajú tiež interný logistický softvér s názvom „CrowdSender“, ktorý umožňuje spoločnosti efektívne riadiť objednávky ich zoskupovaním podľa regiónu, čím sa zabezpečuje, aby boli nákladné vozidlá plne naložené, takže dodávky sú realizované maximálne nákladovo efektívnym spôsobom šetrným k životnému prostrediu.

Vďaka financovaniu Európskej investičnej banky bude spoločnosť schopná pokračovať v inovovaní svojho obchodného modelu, procesov, digitálnych aplikácií a softvéru, hovorí Alejandro Raboso Campos, poradca v Európskej investičnej banke. Podporuje sa tak udržateľnejšia a spravodlivejšia výroba potravín.

„Je zriedkavé naraziť na projekt s tak priamymi a hmatateľnými výsledkami v teréne,“ hovorí Raboso Campos. „Je to dobré pre farmárov, spotrebiteľov aj životné prostredie.“

GIGAWATT NA STRECHE

Logistická spoločnosť CTP mení strechy svojich zariadení v Českej republike a inde na obrovské solárne elektrárne, čím znižuje náklady a emisie svojich nájomcov a zvyšuje svoje vlastné zisky

Energia z obnoviteľných zdrojov môže aj majiteľa malého domu zmeniť na elektrárenskú spoločnosť – stačí si na strechu umiestniť niekoľko solárnych panelov a energiu, ktorú nespotrebujete, môžete odpredať miestnej energetickej spoločnosti. Pre spoločnosť s 11 miliónmi metrov štvorcových strechy je to lákavá vyhládka. Spoločnosť CTP, ktorá je najväčším európskym vlastníkom a správcom logistických nehnuteľností kótovaným na burze, pokrýva strechy svojich budov solárnymi panelmi, aby sa energia z obnoviteľných zdrojov stala popri výstavbe nových budov a prevádzke obchodných parkov podstatnou súčasťou podnikania spoločnosti. Ďalším krokom spoločnosti CTP v oblasti energetiky je umiestnenie

**// Prispieva
k strategickej
autonómii
Európy //**

solárnych panelov na strechy svojich budov v každej krajine, v ktorej pôsobí. Je to významný krok, pretože hoci sú akcie spoločnosti CTP kótované na burze Euronext v Amsterdame, väčšina jej obchodov sa uskutočňuje v krajinách strednej a východnej Európy, ako je Česká republika, Slovensko, Maďarsko a Rumunsko. „Energetiku vnímame ako tretiu obchodnú jednotku spoločnosti,“ hovorí Maarten Otte, ktorý je šéfom oddelenia pre vzťahy s investormi v pražskom sídle spoločnosti CTP. „Solárna energia je v tomto smere prvý krok, ale ide oveľa ďalej, až po poskytovanie nabíjajúcich staníc pre elektrické vozidlá pre našich nájomcov, energetický manažment a uskladňovanie energie.“

Spoločnosť predpokladá, že do konca roka 2026 bude mať na svojich budovách kapacitu až 400 MWp. MWp je skratka pre „megawattové špičkové zaťaženie“, čo je miera výstupného výkonu zo zdroja, ktorý sa môže meniť, ako napríklad slnečné žiarenie. Keďže spoločnosť CTP plánuje v nasledujúcich rokoch zdvojnásobiť svoje portfólio, a teda aj účinnú plochu strechy, mohla by do konca desaťročia v týchto krajinách vyrábať 1 GWp. Je to významný krok smerom k dekarbonizácii krajín, v ktorých sú emisie stále vysoké.

Strešná solárna energia a európska strategická autonómia

Nehnuteľnosti spoločnosti CTP, ktoré sa využívajú ako logistické centrá a niektorí klienti z oblasti ľahkého priemyslu ich využívajú ako miesta pre výrobu, poskytujú lokality v Európe aj spoločnostiam, ktoré by inak boli nútené hľadať priestory napríklad v Ázii, čím udržiavajú dôležité priemyselné odvetvia v Európe a skracujú dodávateľské reťazce. „CTP vracia spoločnosti späť z Ázie,“ hovorí Jan Morawiec, úverový analytik pre Európsku investičnú banku. „Prispieva k strategickej autonómii Európy.“

Po prerušení priemyselných dodávok spôsobenom pandémiou ochorenia COVID-19 a nedostatkom energie, ktorý nasledoval po ruskej invázii na Ukrajinu, je táto strategická autonómia pre budúcnosť Európy kľúčová. Strategický prínos je jedným z dôvodov, pre ktoré Európska investičná banka podpísala v septembri 2023 so spoločnosťou CTP pôžičku vo výške 200 miliónov EUR na financovanie solárneho projektu hlavne v štyroch krajinách strednej a východnej Európy, ako súčasť príspevku Európskej investičnej banky v hodnote 45 miliárd EUR v rámci programu REPowerEU.

Solárne panely sú dobré pre klímu. Majú aj finančný zmysel – pre spoločnosť CTP a jej nájomcov. „Poskytuje im konkurenčnú výhodu oproti iným logistickým spoločnostiam, ktoré do svojich nájomných zmlúv nezahŕňajú dodávky energie,“ hovorí David González García, hlavný inžinier pre programy energetickej transformácie v Európskej investičnej banke.

NOVÁ ENERGIA PRE EURÓPU

Energetickú autonómiu Európy posilňujú tri španielske projekty obnoviteľnej energie budovaním slnečnej a veternej kapacity a prenosových sietí.

Jaime Celaya chcel vždy pracovať na trhu s energiou z obnoviteľných zdrojov pre jeho vplyv na spoločnosť. Preto po skončení štúdia a počiatočnej odbornej praxi nastúpil do spoločnosti Iberdrola, ktorá je najväčšou energetickou spoločnosťou v Európe podľa trhovej kapitalizácie a lídrom v oblasti obnoviteľných zdrojov energie. Vo svojej funkcii manažéra pre rozvoj podnikania posudzuje, vyberá a realizuje nové energetické projekty, ktoré pomôžu spoločnosti Iberdrola dosiahnuť do roku 2040 nulové emisie.

„Ide o veľmi dynamický a aktívny sektor s novými technológiami, novými mechanizmami a novými technikami objavujúcimi sa deň čo deň,“ hovorí. „Každý deň sa dozvedám niečo nové a získavam nové znalosti.“

V nadchádzajúcich rokoch bude Celaya pracovať na ambiciózných plánoch spoločnosti Iberdrola vybudovať rozsiahlu sieť 19 solárnych fotovoltaických elektrární a troch veterných fariem na pevnine po celom Španielsku, Portugalsku a Nemecku. „Máme veľké množstvo slnečného svetla, vody aj vetra, čo sú základné komponenty na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov,“ hovorí. „Investovať do týchto zdrojov a obnoviteľných zdrojov energie je pre krajiny rozhodujúce na zníženie ich emisií skleníkových plynov.“

Nové zariadenia s kapacitou takmer 2,2 gigawattov budú mať potenciál generovať až 4 terawatthodiny elektrickej energie. Zodpovedá to priemernej ročnej spotrebe energie viac ako 1 milióna domácností. Sedemdesiat percent elektrární sa bude nachádzať vo vidieckych oblastiach zasiahnutých prechodom priemyslu na emisnú neutralitu a v regiónoch, kde sú príjmy na obyvateľa nižšie, ako je priemer EÚ.

„Ľuďom v týchto regiónoch ponúkame školenia, ktoré im poskytnú znalosti a zručnosti na prevádzku, budovanie a prácu v solárnych elektrárňach a veterných farmách,“ uvádza Celaya. „Nové projekty podporia rast a zamestnanosť v týchto oblastiach a umožnia im realizovať ďalšie projekty.“

Zabezpečiť stabilnú dodávku energie

Začlenenie energie z obnoviteľných zdrojov do našich rozvodných sietí je náročné, pretože negenerujú elektrickú energiu stále. Na rozdiel od fosílnych palív alebo vodných elektrární, ktoré generujú elektrinu na základe dopytu, solárne panely a veterné turbíny sú závislé od poveternostných podmienok a lokality. Znamená to, že vyrábajú premenlivé a čiastočne predvídateľné množstvá elektriny, čo sťažuje našim elektrickým rozvodným sieťam udržiavať stabilnú a konzistentnú dodávku. Toto je takzvaná výzva spojená s integráciou obnoviteľných zdrojov.

Na zvládnutie tohto problému budú niektoré fotovoltaické projekty spoločnosti Iberdrola zahŕňať hybridizáciu so systémom batérií, čím budú kombinovať dva rôzne zdroje, ako je vietor a slnko, s ukladaním energie, aby sa zabezpečila stabilnejšia a spoľahlivejšia dodávka elektrickej energie.

„Vďaka hybridným systémom budujeme fotovoltaické elektrárne v blízkosti veternej farmy,“ hovorí Celaya. „Keď nesvieti slnko, dokážeme generovať energiu pomocou vetra. A keď nie je vietor, dokážeme generovať energiu zo slnka. Týmto spôsobom využívame rovnakú infraštruktúru a vyhýbame sa potrebe ďalšej výstavby. Používaním batérií dokážeme uskladňovať nevyužitú energiu z vetra a slnka a ponúknuť ju na trhu, keď nie je žiaden vietor ani slnko alebo keď nevyrábajú elektrickú energiu.“

“ Investovať do týchto zdrojov a obnoviteľných zdrojov energie je pre krajiny rozhodujúce na zníženie ich emisií skleníkových plynov “

Európska investičná banka poskytuje spoločnosti Iberdrola pôžičku vo výške 1 miliardy EUR na spolufinancovanie výstavby 22 elektrární na obnoviteľné zdroje energie v Španielsku, Portugalsku a Nemecku v rámci zmluvy podpísanej v júni 2023. Označuje sa ako „rámcová pôžička“ a môže sa z nej financovať celý rad projektov.

„Tento typ financovania ponúka stabilitu, flexibilitu a dlhodobé financovanie pre operácie v rámci viacerých projektov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie,“ hovorí Luis Cañete, senior úverový analytik, ktorý pracoval na zmluve v Európskej investičnej banke.

Operácia je súčasťou balíka financovania banky EÚ na podporu programu REPowerEU, plánu Európskej komisie vyvinutého v reakcii na inváziu Ruska na Ukrajinu, ktorého cieľom je znížiť závislosť EÚ na dovoze fosílnych palív a urýchliť zelenú transformáciu.

Inovatívny spôsob financovania energetických projektov

Red Eléctrica de España je ďalšia spoločnosť, ktorá bude prispievať k energetickej transformácii Španielska. Má v pláne expandovať a posilniť svoju prenosovú sieť, ktorou prepravuje elektrinu z elektrární do domácností, podnikov a priemyselných odvetví. Tieto investície sú súčasťou plánu rozvoja prenosovej siete Španielska a spoločnosti Red Eléctrica na obdobie rokov 2021 – 2026, ktorého cieľom je:

- integrovať budúce zariadenia generujúce energiu z obnoviteľných zdrojov, čo Španielsku umožní dosiahnuť do roku 2030 svoj cieľ, t. j. 74 % elektriny z obnoviteľných zdrojov,
- zlepšiť spoľahlivosť sietí s napätím 220 a 66 kilovoltov,
- posilniť vzájomné prepojenie s Portugalskom a Francúzskom,
- zlepšiť efektívnosť nákladov a spoľahlivosť dodávok v španielskom energetickom systéme vrátane Baleárskych a Kanárskych ostrovov.

Európska investičná banka bude podporovať spoločnosť Red Eléctrica získaním zelených nadradených dlhopisov a zelených hybridných dlhopisov v hodnote 500 miliónov EUR, vydaných spoločnosťou ako súčasť rámca pre zelené financovanie spoločnosti Red Eléctrica. V januári 2023 banka nadobudla 41,5 milióna EUR v podobe inauguračných zelených hybridných dlhopisov. Táto transakcia bola v rámci programu InvestEU prvá verejná transakcia v rámci programu nákupu zelených dlhopisov banky.

„Zelené dlhopisy a zelené hybridné dlhopisy dokážu vyplniť medzeru vo financovaní v oblasti klímy, čím podporujú využívanie kapitálových trhov,“ hovorí Raquel Cuervo Salvadorová, úradníčka pre financovanie dlhopisov v Európskej investičnej banke. „Poskytujú hneď niekoľko výhod pre projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov vrátane rozširovania základne investorov, znižovania realizačného rizika, zvyšovania dostupnosti financovania, nášho schválenia a signalizačného efektu.“

Od projektu sa očakáva, že prispeje k zníženiu emisií skleníkových plynov a vytvorí pracovné príležitosti v menej rozvinutých regiónoch Španielska.

“ Dokážeme uskladňovať nevyužitú energiu z vetra a slnka a ponúknuť ju na trhu, keď nie je žiaden vietor ani slnko alebo keď nevyrábajú elektrickú energiu ”

// Zelené dlhopisy a zelené hybridné dlhopisy dokážu vyplniť medzeru vo financovaní v oblasti klímy //

Nový prílev energie z obnoviteľných zdrojov pre Španielsko

Solárne elektrárne budú zohrávať rozhodujúcu úlohu pri energetickej transformácii. Zachytávajú dostatok slnečnej energie na výrobu elektriny bez uvoľňovania skleníkových plynov, čo je dôležité pri znižovaní našej závislosti od fosílnych palív.

S podporou programu InvestEU poskytuje Európska investičná banka rámcovú pôžičku až do výšky 1,7 miliardy EUR spoločnosti Solaria na podporu výstavby 120 solárnych fotovoltaických elektrární v Španielsku, Taliansku a Portugalsku v rámci zmluvy podpísanej v septembri 2023.

Cieľom španielskej spoločnosti založenej v roku 2002 je dosiahnuť v plnej prevádzke kapacitu 5,6 gigawattov, čo by predstavovalo 9,3 terawatthodín ročne. Zodpovedá to spotrebe energie viac ako 2,5 milióna domácností. Prostredníctvom tejto čistej energie sa znížia emisie skleníkových plynov o 3 milióny ton CO₂ ročne.

„Vybudovanie vedenia obnoviteľných zdrojov energie s kapacitou 5,6 gigawattov po celom Španielsku, Taliansku a Portugalsku ovplyvní tieto krajiny a úsilie Európskej únie bojovať proti zmene klímy, pričom sa zvýši energetická bezpečnosť,“ hovorí Elena Cuadrosová, inžinierka pre energiu z obnoviteľných zdrojov v Európskej investičnej banke. „Keďže viac ako tretina solárnych fariem je v menej rozvinutých regiónoch, projektom sa podporí zamestnanosť tam, kde je to najviac potrebné.“

NÁVRHY NA MOTOR ROVNOSTI

“ Vzdelávanie a odborná príprava sú základom pre posilňovanie inovačného potenciálu Európskej únie, jej konkurencieschopnosti a sociálnej súdržnosti. Správny súbor zručností je pri zelenej a digitálnej transformácii dôležitejší ako nikdy predtým. Banka preto podporuje investície do kvalitného vzdelávania a odbornej prípravy – aby pripravila našich ľudí a naše školy na budúce výzvy. ”

Patricia Castellarnauová, vedúca vzdelávania a verejného výskumu, EIB

“ Poradenské služby EIB premieňajú komplexné politické ciele na trhovú realitu. V roku 2023 poradenské služby EIB podporili polovicu úverových operácií EIB a niektoré kľúčové prierezové iniciatívy Európskeho investičného fondu, ako napríklad snahu o dosiahnutie rodovej rovnosti v európskych odvetviach pôsobiacich v oblasti rizikového kapitálu a súkromného kapitálu. Klientom sme pomáhali vyrovnávať sa s energetickou transformáciou, vývojom v oblasti sociálneho bývania, kvantovej informatiky a rodovej rovnosti, ako aj s budovaním nového európskeho trhu s kozmickým priestorom. ”

Hristo Stoykov, riaditeľ, poradenské služby, EIB

“ Našou hlavnou činnosťou je nadväzujúca poradenská činnosť pri projektoch v oblasti klímy. Radíme spoločnostiam, ako pretavovať podnikateľské návrhy do ekonomicky životaschopných, technicky realizovateľných, financovateľných operácií, ktoré majú lepšiu pozíciu na prístup k financovaniu zo strany EIB, Európskej komisie, trhu – alebo všetkých týchto troch subjektov. Vykonávame aj predbežné tematické štúdiá, ktoré identifikujú neefektívnosť trhu a nedostatky vo financovaní. A organizujeme iniciatívy na budovanie kapacít, ako sú sektorové konzultácie a informačné podujatia na propagáciu poradenských služieb a produktov EIB. ”

Juliet Dowová-Maduová, vedúca pre výrobu, energetiku a dopravu, poradenské služby, EIB

Pripravujeme sa na svet, v ktorom zmeny nejavia žiadne známky spomalenia. Európska investičná banka sa snaží pripraviť nás všetkých na to, aby sme sa dokázali vyrovnáť s budúcim svetom a prosperovať v ňom. Naše deti potrebujú lepšie školy a tieto školy musia prispievať ku klimaticky neutrálnemu hospodárstvu. Musíme zabezpečiť, aby sa každý mohol pohodlne presúvať z miesta na miesto bez toho, aby vypúšťal veľké mraky uhlíka. A musíme to robiť budovaním dobre fungujúcich dopravných systémov a odvetví mobility, aby sa ľuďom, ktorí v nich pracujú, darilo aj počas tejto divokej jazdy zmien.

“ Projektové financovanie prispelo k niektorým z najznámejších úspechov EIB, ako sú diaľnice a železnice, ktoré odstránili nedostatky v transeurópskych sieťach a prilákali súkromný kapitál na urýchlenie kritických investícií. Náš mandát sa rozvinul do sektorov, ako je napríklad energia z obnoviteľných zdrojov, kde sme významne prispeli k vzniku európskeho odvetvia veternej energie na mori. V poslednom čase nás naša úloha klimatickej banky EÚ zaviedla do oblasti energetických prepojení, výroby batérií pre ekologickú mobilitu a znižovania emisií v odvetviach, kde sa emisie znižujú veľmi ťažko, ako sú oceľiarstvo a hnojivá. Niektoré z týchto projektov sú skutočnými inovátormi na ceste Európy k udržateľnej konkurencieschopnosti. ”

Matthias Woitok, vedúci projektového financovania (Východ), EIB

PODPORUJEME VÝUČBU, ŠETRÍME ENERGIU

Rekonštrukciami sa zvýši energetická efektívnosť viac ako 200 škôl v Ríme, no mesto najprv potrebovalo pomoc pri plánovaní rozsiahleho projektu

Rím je mesto plné histórie. Jeho pamiatkovo chránené budovy sú skutočným pokladom pre milovníkov umenia aj turistov, ale nie až tak pre študentov. Školy mnohých mladých študentov v Ríme sa nachádzajú v budovách, ktoré pochádzajú z 19. storočia. Niektoré z týchto starých škôl sú schátrané, zle zateplené a nedostatočne vybavené, aby mohli čeliť hrozbám meniacej sa klímy. Preto sa mesto púšťa do realizácie svojej najväčšej investície do renovácie školstva za posledné desaťročia, ktorej cieľom je zvýšiť energetickú efektívnosť a udržateľnosť viac ako 200 škôl.

Rekonštrukcie najstarších budov sú však oveľa ťažšie. „Komplexné modernizácie sú obzvlášť náročné,“ hovorí Linda D'Amicová, architektka z Úradu pre verejné práce a infraštruktúru mesta Rím, pretože starobylé budovy treba chrániť a zachovať.

Mesto Rím je zodpovedné za obrovské množstvo školských budov. Má 1 144 jasí, materských škôl, základných a nižších stredných škôl. Tieto školy sú zďaleka najväčšími spotrebiteľmi energie spomedzi rímskych verejných budov a predstavujú až 95 % celkovej spotreby energie mesta. Účinný program energetickej efektívnosti by mohol ušetriť peniaze a znížiť emisie uhlíka. „Školské budovy sú nenásytnými spotrebiteľmi energie,“ hovorí D'Amicová.

Správna rada v správnom čase

Rekonštrukciu podporujú granty talianskej vlády, prostriedky Európskej únie v rámci talianskeho národného plánu pre veľké mestá, ktorý sa nazýva PON Metro, a úverová linka vo výške 150 miliónov EUR, ktorú vo februári 2023 schválila Európska investičná banka. Mesto požiadalo banku EÚ o poradenskú podporu pri vypracovaní plánu a maximálnom využití týchto zdrojov. „Náš komplexný súbor technických, finančných a metodických poradenských služieb pomôže mestu Rím včas realizovať a monitorovať tento projekt,“ hovorí Alexander Linke, senior poradca EIB, ktorý sa na projekte podieľal.

Podobne ako mnohí mladí žiaci dostanú na začiatku školského roka nové šaty, aj niektoré rímske školy dostanú nové zateplené plášte s vysokou energetickou efektívnosťou. Všetky vybrané školy budú mať nové okná, dvere, osvetlenie a modernizované systémy vykurovania. Novšie stavby budú vybavené aj fotovoltickými panelmi a tepelnými čerpadlami. „Je to najväčšia investícia do školských budov za desaťročia. Naše partnerstvo s bankou EÚ pomáha mestu Rím zintenzívniť opatrenia v oblasti klímy v záujme zelenej transformácie, ktorá naznačuje nové príležitosti pre mestá,“ hovorí Roberto Gualtieri, starosta Ríma.

Rím chce týmto projektom znížiť náklady a emisie na svojej ceste k dosiahnutiu emisnej neutrality do roku 2030. „Investícia bude mať nielen silný environmentálny vplyv,“ hovorí Andrea Durante, ktorý pracoval na úverovej linke v Európskej investičnej banke, „ale aj hmatateľný sociálny vplyv, pretože zlepší školy od predmestia až po centrum mesta.“

Architektka mesta D'Amicová zdôrazňuje význam projektu v živote detí. „Chceme im vyslať silný signál, že na nich záleží,“ hovorí.

ŠKOLY NA PREDMESTIACH

Madrid stavia školy na nových predmestiach, čím znižuje sociálne nerovnosti vo vzdelávaní a pomáha mestu stať sa zelenším

Mesto je ako rodina – keď sa rozrastá, potrebuje viac priestoru, aby sa doň všetci zmestili. A podobne ako rodina, aj mesto potrebuje miesta, kam poslať deti do školy.

Hlavné mesto Španielska je jedným z najrýchlejšie sa rozrastajúcich miest v Európe. Počet obyvateľov Madridu rastie viac ako dvakrát rýchlejšie než zvyšok Španielska, čím sa z neho stáva najhustejšie obývaný región v tejto krajine. Na okrajoch mesta neustále vznikajú úplne nové štvrte. „Deti v týchto nových štvrtiach potrebujú školy, preto samospráva Comunidad de Madrid plánuje výstavbu nových a obnovu starých škôl, aby tak zabezpečila kvalitné verejné vzdelávanie pre zhruba 58 000 študentov. „Vzdelávanie je pilierom našej spoločnosti,“ hovorí Rodrigo Robledo Tobar, generálny riaditeľ pre finančnú politiku a pokladnicu regiónu Madrid. „Bude to investícia do ďalších generácií, do našej budúcnosti.“

Uspokojujeme dopyt po vzdelávaní

V Španielsku sa za vzdelávanie na štátnych školách neplatí a v materských školách, na základných školách a nižších stredných školách sa hojne využíva. Keď sa však študenti dostanú na vyššiu strednú školu, veľkú úlohu pri rozhodovaní o tom, ktorí študenti budú v štúdiu pokračovať, zohrávajú demografické faktory. Študenti častejšie predčasne ukončia štúdium, ak pochádzajú z rodín s nižším sociálno-ekonomickým postavením, ktoré žijú v chudobnejších štvrtiach a dochádzanie do školy trvá dlhšie.

Investície do infraštruktúry v oblasti školstva pomôžu uspokojiť súčasný dopyt po väčšom počte škôl – a budúcu potrebu kvalifikovaných ľudí v madridskom regióne, ktorí sú základom každej ekonomiky. „Títo ľudia potrebujú školy v blízkosti ich bydliska,“ hovorí Robledo Tobar. „Nemali by cestovať 30 minút alebo hodinu, aby zaviezli svoje deti do školy v centre mesta.“

Predmestia sa rozrastajú kvôli nárastu počtu obyvateľov. Ľudia sa tam však sťahujú aj preto, lebo byty sú tam cenovo dostupnejšie. „Oblasti, kde sa bude nachádzať väčšina novej infraštruktúry, sú na predmestiach, ktoré rastú najviac,“ hovorí Silvia Guallarová Artalová, ekonómka z oddelenia vzdelávania a verejného výskumu Európskej investičnej banky. „Sú to najnovšie oblasti a zároveň nie sú také bohaté.“

Európska investičná banka podporuje projekt v Madride pôžičkou v sume 250 miliónov EUR, ktorá bola podpísaná v marci roku 2023. „Vďaka tejto pôžičke môžeme zabezpečiť vzdelávanie pre rodiny, ktoré žijú na predmestiach,“ hovorí Robledo Tobar. „Už sa nemusia presúvať do centra mesta, ktoré je drahé, a tento prístup ešte viac zníži nerovnosti medzi ľuďmi.“

“ Títo ľudia
potrebujú školy
v blízkosti ich
bydliska “

NOVÉ VLAKY, NOVÉ SPOJENIA, NOVÉ TECHNOLOGIE

Inovatívne riešenia financovania vlakov od Mníchova po Monopoli generujú nižšie emisie a kratší čas dochádzania, ako aj špičkovú údržbu v Nemecku a Taliansku

Podobne ako dve tretiny všetkých cestujúcich regionálnymi vlakmi v Bavorsku, aj Christine často využíva mníchovský S-Bahn, čo je regionálna vlaková sieť tretieho najväčšieho mesta v Nemecku. Cesta z jej domu v štvrti Pasing, vzdialeného 10 km od námestia Marienplatz v centre mesta, však môže byť nepredvídateľná. „Vlaky sú preplnené a často meškajú,“ hovorí. „Za normálnych okolností by to nemalo trvať viac než 20 až 25 minút, no niekedy mi trvá cesta aj hodinu.“

Christine nie je jediná. V celom Nemecku sa v roku 2022 takmer každý tretí cestujúci vlakom dostal do cieľa s 15 minútovým alebo dlhším meškaním. Mníchovská železničná sieť S-Bahn je náchylná na meškania, pretože každý vlak S-Bahn, ktorý vchádza do centra Mníchova alebo z neho vychádza, musí prejsť cez jedinú hlavnú trať Stammstrecke, ktorá je jednou z najvyťaženejších v celej Európe. Na trati tak dochádza k zápche a meškaniu. V súčasnosti prebiehajú práce na druhej hlavnej trati. Hoci jej dokončenie potrvá roky, nedávno objednané vlaky novej generácie sľubujú aspoň nejaké rýchle zlepšenie.

Nové vlaky s dĺžkou 200 metrov, ktoré sú rovnako dlhé ako veľkokapacitné nemecké vlaky InterCity, budú najdlhšími regionálnymi vlakmi v krajine a boli **obstarané na základe priekopníckej lízingovej zmluvy v hodnote 2 miliárd EUR financovanej Európskou investičnou bankou** a bankou UniCredit so zárukou Slobodného štátu Bavorsko. Až 90 nových elektrických vlakov vyrobených spoločnosťou Siemens Mobility je vysoko energeticky efektívnych a budú mať mimoriadne široké dvere pre ľahký a rýchlejší prístup a informačný LED pás po celej dĺžke vlaku. „Dúfame, že tieto pohodlnejšie a spoľahlivejšie vlaky pomôžu presvedčiť ľudí žijúcich na okraji Mníchova, aby nechali svoje autá doma a cestovali vlakom,“ hovorí Alexander Gerum, manažér projektu S-Bahn Mníchov v spoločnosti Bayerische Eisenbahngesellschaft, ktorá navrhuje, financuje a riadi regionálnu osobnú železničnú dopravu v Bavorsku.

Unikátne financovanie pre talianske vlaky

Aj iné krajiny v Európe považujú železničnú dopravu za dôležitú súčasť svojich stratégií pre dekarbonizáciu. V marci 2023 **Európska investičná banka podpísala priekopnícku zmluvu o financovaní vo výške 3,4 miliardy EUR** na modernizáciu vlakového spojenia medzi Palermom a Cataniou na Sicílii, ktorou sa zníži súčasný čas presunu medzi týmito dvoma mestami o tretinu. Súčasťou balíka financovania je aj jedinečná 50 % protizáruka vo výške 1,3 miliardy EUR podporená programom InvestEU. Garantujú sa ňou tzv. zálohové a výkonnostné záruky, ktoré si musia dodávatelia zabezpečiť od bánk, aby uistili developerov, že v prípade nesplácania budú chránení.

„Je to prvýkrát, čo sme niekde poskytli protizáruky tohto druhu, a teraz sa snažíme túto iniciatívu zopakovať pri rôznych projektoch a v iných krajinách,“ hovorí Giovanni Inglisa, senior úverový analytik v Európskej investičnej banke, ktorý má na starosti finančné inštitúcie.

// Dúfame, že tieto pohodlnejšie a spoľahlivejšie vlaky pomôžu presvedčiť ľudí ... aby nechali svoje autá doma a cestovali vlakom //

V rámci tejto jedinečnej finančnej dohody, ktorá vznikla v spolupráci s Ferrovie dello Stato Italiane, talianskou národnou štátnou železničnou holdingovou spoločnosťou, protizáruka vytvorí záruky od iných finančných inštitúcií, čo povedie k celkovej sume 2,6 miliardy EUR na realizáciu zmlúv o výstavbe a následné začatie prác. Okrem toho Európska investičná banka požičia 800 miliónov EUR priamo talianskemu ministerstvu hospodárstva a financií.

Digitálna transformácia v talianskej vlakovej technológii

Financovanie nových vlakov a modernizácia železničných sietí sú len časťou podpory Európskej investičnej banky pre železničný sektor a stratégie Európskej únie pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu, ktorej cieľom je do roku 2050 zdvojnásobiť objem nákladnej železničnej dopravy a strojnásobiť objem vysokorýchlostnej železničnej dopravy. V septembri 2023 **Európska investičná banka podpísala pôžičku vo výške 20 miliónov EUR (ďalších 10 miliónov EUR bolo schválených a bude podpísaných v nasledujúcich mesiacoch) na financovanie výskumu a vývoja v talianskej spoločnosti MerMec**, ktorá sa špecializuje na pokročilé technológie pre železničnú dopravu (signalizácia, meracie vlaky a systémy, elektrická trakcia a telekomunikácie), elektromobilitu v mestách a priemyselné aplikácie. „Digitálna transformácia železničného sektora je kľúčovým faktorom zvyšovania efektívnosti a bezpečnosti,“ hovorí Matteo Fusari, hlavný inžinier v Európskej investičnej banke. „Nejde však len o zber údajov prostredníctvom diaľkových senzorov. Ide o rýchle spracovanie údajov a poskytovanie akcieschopných poznatkov.“

Jednou z najslubnejších technológií, ktoré vyvíja spoločnosť MerMec, je vlakový vozeň, ktorý počas jazdy vysokou rýchlosťou zisťuje a hlási polohu porúch na železničnej trati. Využíva kombináciu vizuálneho zobrazovania a zobrazovania magnetickou rezonanciou, pričom sa údaje zaznamenávajú a spracúvajú vo vlakovom vozni predtým, ako sa odošlú vedúcim, ktorí monitorujú sieť na diaľku.

Pôžička Európskej investičnej banky podporí operácie v oblasti výskumu a vývoja spoločnosti MerMec v meste Monopoli v pomerne menej rozvinutom regióne Apúlie, ktorý využíva financovanie kohéznych regiónov EÚ. Pôžičkou sa podporia pracovné miesta s potrebnou kvalifikáciou v oblasti výskumu a vývoja vrátane 280 pracovných miest na plný úväzok každý rok počas štyroch rokov jej trvania a vznik 400 nových stálych pracovných miest.

NABÍJANIE

Gigatováreň na výrobu lítiovo iónových batérií vo Francúzsku vytvorí pracovné miesta a posilní európsky batériový priemysel, a tak podporí čistejšiu mobilitu

Anastasia Walchová-Guinebertová vždy rada riešila problémy. Za fascinujúce považuje aj neustále inovácie v oblasti energetickej transformácie. Preto pracuje ako procesná inžinierka v spoločnosti Automotive Energy Supply Corporation (AESC) so sídlom v Japonsku. V tejto veľkej medzinárodnej spoločnosti vyrábajúcej batérie zlepšuje výrobu batérií pre elektrické vozidlá, aby boli bezpečné, vysokokvalitné, účinné a environmentálne udržateľné. „Táto práca mi umožňuje mať pozitívny vplyv na životné prostredie,“ hovorí, „a na svet okolo mňa.“

Keďže spoločnosť AESC plánuje do roku 2025 uviesť do prevádzky gigatováreň na výrobu batérií v meste Douai v regióne Hauts-de-France, jej úloha nadobudne ešte väčší význam. Továreň bude vyrábať pokročilé lítiovo iónové batérie pre vozidlo ECHO 5 (nová elektrická verzia modelu R5, kultového mestského modelu značky Renault zo 70. a 80. rokov) a pre jeho úžitkové vozidlo typu crossover 4Ever. V počiatočnej fáze bude jej kombinovaná kapacita až 9 gigawatthodín, pričom bude schopná poháňať 200 000 elektromobilov ročne. Predpokladá sa, že do roku 2030 bude závod vyrábať batérie pre elektrické vozidlá s ročnou kapacitou 24 až 30 gigawatthodín.

Európska investičná banka financuje investíciu spoločnosti AESC prostredníctvom priamych pôžičiek na projekt vo výške 337,2 milióna EUR a nepriamych pôžičiek vo výške až 112,8 milióna EUR pre zúčastnené komerčné banky, ktoré boli podpísané v septembri 2023. „Spoločnosť AESC prináša do Francúzska svoje najmodernejšie know-how, aby prispela k trvalo udržateľnému rozvoju priemyslu v oblasti výroby batérií v Európe,“ hovorí Olivier Kueny, senior úverový analytik Európskej investičnej banky, ktorý pracoval na tejto transakcii. „Projekt tiež podporí reindustrializáciu regiónu Hauts-de-France, ktorý je známy ako nové „údolie batérií“, a bude sprevádzať strategickú transformáciu spoločnosti Renault. Investícia spoločnosti AESC sa realizuje v rámci programu InvestEU, programu Európskej komisie, ktorého cieľom je v rokoch 2021 až 2027 aktivovať v Európe dodatočné investície vo výške viac ako 372 miliárd EUR.

Čo je to gigazávod?

Gigazávody sú obrovské výrobné centrá, v ktorých spoločnosti zvyčajne vyrábajú batérie pre elektrické vozidlá a tvoria riešenia na skladovanie energie z obnoviteľných zdrojov a súvisiace technológie. Špecializujú sa na výrobu jedného populárneho výrobku vo veľkom meradle, na rozdiel od bežných tovární, ktoré sú menšie a môžu uspokojovať rôzne výrobné potreby. V meste Douai sa gigazávod spoločnosti AESC zameria na hromadnú výrobu lítiovo iónových batérií pre elektrické vozidlá.

Batérie sú v našom modernom svete nenahraditeľné. Poskytujú prenosnú energiu. Skladujú a dodávajú energiu z obnoviteľných zdrojov, nabíjajú naše elektronické zariadenia a podporujú náš prechod na klimatickú neutralitu. Celosvetový dopyt po batériách rýchlo rastie a do roku 2030 sa má zvýšiť 14-násobne.

A Európa bude potrebovať vlastné zdroje batérií pre prípad, že by veľká medzinárodná kríza narušila globálne dodávateľské reťazce tak, ako to spôsobila pandémia ochorenia COVID-19. „Európa bude musieť zvýšiť svoju kapacitu výroby batérií, aby splnila svoje záväzky na zníženie emisií v rámci zelenej transformácie,“ hovorí Christian Schepens, hlavný inžinier na útvare udržateľného a digitálneho priemyslu Európskej investičnej banky.

“ **Európa bude musieť zvýšiť svoju kapacitu výroby batérií, aby splnila svoje záväzky na zníženie emisií v rámci zelenej transformácie** ”

DOPREDU S ROBOTMI

Holandská spoločnosť sa domnieva, že robotické nabíjanie by mohlo atraktívnejšie elektrickú mobilitu. Tu je príbeh o tom, ako spoločnosť Rocsys prispôsobuje zdravotnícke technológie a poháňa tak zelenú transformáciu

Crijn Bouman dlhé roky nechápal, prečo spoločnosti venujú toľko času výrobe elektromobilov, zatiaľ čo pre zlepšenie procesu nabíjania nikto až tak veľa neurobil. Vedený vášňou pre elektrickú mobilitu sa rozhodol s tým niečo urobiť. „Myslím, že elektromobilita sa začína stávať populárnou,“ hovorí Bouman. „Teraz sa od každého vyžaduje energia z obnoviteľných zdrojov.“

Bouman sa chcel popasovať s nedostatkom dômyselnosti pri systémoch nabíjania, a tak spolu s dvoma odborníkmi na robotiku založili v roku 2019 v holandskom meste Rijswijk spoločnosť Rocsys. Spoločnosť vyvíja zariadenie s robotickým ramenom, ktoré pripája nabíjacie káble k vozidlám pomocou dotykových senzorov, aby napodobnilo ľudské úkony. Jej produkt prvej generácie, ROC-1, sa v súčasnosti využíva v prístavoch, logistických prevádzkach a služobných vozových parkoch.

Je to technológia, ktorá by mohla výrazne prispieť k tomu, aby vodiči prešli z áut na fosílnu palivá na elektromobily – ťažkosti s nabíjaním sa často uvádzajú ako dôvod, prečo ľudia ešte vo väčšom počte neprešli na elektromobily. Spoločnosť Rocsys dúfa, že jej robotické systémy nabíjania umožnia pohodlnejšie nabíjanie, čo povzbudí viac ľudí k využívaniu elektromobility. To by mohlo mať významný vplyv na zmenu klímy, pretože emisie uhlíka v súčasnosti celosvetovo rastú v sektore dopravy práve v čase, keď ich treba znižovať.

Na financovanie ďalšieho vývoja svojej technológie **podpísala spoločnosť Rocsys v júli 2023 s Európskou investičnou bankou pôžičku vo výške 18 miliónov EUR**. Pôžička je súčasťou programu Európskej komisie pod názvom InvestEU, ktorého cieľom je posilniť investície do inovácií, sociálnej inklúzie a tvorby pracovných miest.

Elektromobilita sa stáva s robotickým nabíjaním populárnou

Spoločnosť Rocsys mala na začiatku jednu výzvu – robotika je finančne veľmi náročná. Produkt ROC-1 je cenovo výhodné riešenie pre drahé roboty. Inšpiruje sa nositeľnou robotikou v oblasti medicíny, konkrétne exoskeletmi, čo sú napájané zariadenia, ktoré sa pripievňujú na ľudské telo a obsahujú aktuátory, ktoré pomáhajú pri pohybe. Dotykové senzory výrobku pomáhajú mechanickému ramenu pohybovať sa po systémoch nabíjania a zabráňujú zraneniam pri fyzickom kontakte. Je bezpečnejšou alternatívou k tradičnej robotike, ktorá môže byť tuhá a potenciálne nebezpečná. S pôžičkou od Európskej investičnej banky sa spoločnosť teraz usiluje vyvinúť menšiu a lacnejšiu novú generáciu produktu ROC.

„Jednou z veľkých výhod,“ hovorí Bouman, „je, že existujúcu nabíjačku môžete modernizovať na automatizovanú nabíjačku. Všetky tieto miliardy eur vynaložené na investície dodnes nie sú staré. Dajú sa modernizovať na ďalších desať až 15 rokov, aby mohli obslužiť elektrické a automatizované vozidlá.“

Spoločnosť Rocsys rokuje s európskymi výrobcami automobilov, aby im pomohla sprístupniť systémy nabíjania pre širokú verejnosť. „Domnievam sa, že pre Európu by bolo naozaj veľkým rizikom, keby si takéto technologické pokroky nechala ujsť,“ hovorí Bouman. „Skutočne by sme riskovali, že zostaneme ďaleko pozadu. Verím v budúcnosť, len dúfam, že príliš nemeškáme.“

“ Všetky tieto miliardy eur vynaložené na investície dodnes nie sú staré ”

VŠETCI NA PALUBU

Prístavy v Bulharsku a Portugalsku modernizujú infraštruktúru s cieľom znížiť preťaženie a emisie uhlíka

Bulharské prístavy sú čoraz dôležitejšími prestupnými bodmi na trase dodávok potravín z Ukrajiny do zvyšku sveta. Zúžené miesta v prístavoch však spôsobujú ďalšie emisie CO₂ a dodatočné náklady pre odosielateľov, dopravcov, podniky a v konečnom dôsledku aj pre spotrebiteľov. Preto jedna z popredných spoločností v krajine, skupina Buildcom, ktorá pôsobí v oblasti obchodovania s obilím a s jeho spracovaním, buduje nový veľký prístavný terminál vo Varne na pobreží Čierneho mora. „Námorná infraštruktúra v Bulharsku je zastaraná a má nízku spracovateľskú kapacitu, a to najmä vo Varne,“ hovorí Tsvetelina Gančevová, riaditeľka pre vzťahy s finančnými inštitúciami v spoločnosti Oliva, ktorá je najväčším bulharským výrobcom slnečnicového oleja a hlavnou dcérskou spoločnosťou skupiny Buildcom. „Tok veľkoobjemových plavidiel obmedzuje maximálna hĺbka prístavov vo Varne a kapacita regionálnych prístavov na obsluhu kusového nákladu je značne obmedzená.“

Skupina Buildcom napraviť túto situáciu pôžičkou vo výške 50 miliónov EUR od Európskej investičnej banky pre svoju dcérsku spoločnosť – Logistické centrum Varna. Nový terminál umožní presunúť niektoré prístavné manipulačné operácie zo súčasnej lokality v blízkosti centra mesta do vzdialenejšej lokality na jazere Beloslav pri Varne. Pôžička je podporená programom InvestEU.

Nový terminál a väčšia hĺbka prístavu vo Varne

Nedostatočná infraštruktúra v bulharských prístavoch sa stala naliehavým problémom, keď Rusko v roku 2022 napadlo Ukrajinu. Prístav Konstanca v Rumunsku bol preťažený v dôsledku nárastu objemu ukrajinského obilia, náklad však nemohol byť presunutý do prístavu vo Varne, pretože tento nebol vybavený na to, aby zvládol ďalšie lode a náklad. Novým projektom sa zmodernizuje prístav vo Varne, podporí sa potravinová bezpečnosť, podporí sa ekologickejšia námorná doprava a posilní sa hospodársky rast v regióne, a to vďaka lepšiemu prístupu miestnych poľnohospodárskych výrobcov na vývozný trh. Projekt „posilní vertikálnu integráciu a prístup skupiny Buildcom na vývozný trh“, hovorí Venera Gandžová, úverová analytička zodpovedná za úverovú operáciu EIB.

Nový terminál otvorí cestu väčšiemu počtu a väčším plavidlám vďaka zvýšeniu hĺbky v prístavisku na 13,5 metra. Bude mať aj moderný systém skladovania a prepravy obilia, ako aj nové manipulačné zariadenia, nový prístup k železnici a ceste, inžinierske siete a technicko-administratívne budovy. Rozšírením prístavu sa v konečnom dôsledku zredukuje cestná premávka a náklad sa presunie na námornú dopravu, ktorá je menej náročná na emisie oxidu uhličitého. „Projekt zoptimalizuje prepravné trasy na súši a na mori, čím sa zlepší stopa CO₂,“ hovorí Gančevová zo spoločnosti Oliva. „Projekt má integrovaný prístup, ktorý zabezpečuje zmiernenie zmeny klímy a zároveň dbá na riadenie pobrežia a predchádzanie povodňam.“

Zaroveň sa tým výrazne zníži objem nákladu prechádzajúci cez centrum Varny, čo je prínosom pre obyvateľov mesta. „Prístav Varna sa tradične nachádzal bližšie k moru,“ hovorí José Rino, stavebný inžinier, ktorý pracoval na projekte v Európskej investičnej banke. „No jeho blízkosť k centru mesta mala negatívny vplyv na širokú verejnosť, a to v podobe hluku a znečistenia ovzdušia. Jedným z hlavných krokov v tomto projekte bolo zabezpečiť, aby sa nová infraštruktúra prístavu presunula do vnútornej časti Varnského jazera, ďalej od obývanej oblasti.“

“ ... zabezpečuje zmiernenie zmeny klímy a zároveň dbá na riadenie pobrežia a predchádzanie povodniam ”

Lepšia námorná dostupnosť v prístave Leixões

Keďže približne 74 % tovaru vstupuje do Európy alebo ju opúšťa po mori, je potrebné investovať do modernej námornej infraštruktúry pre agropodnikanie aj priemyselný náklad. Projekt v prístave Leixões, ktorý je najdôležitejším námorným prístavom v severnom Portugalsku a druhým najväčším v krajine z hľadiska nákladu a kontajnerov, umožňuje, aby do prístavu priplávali väčšie plavidlá. Rieši preťaženie prístavu, zlepšuje efektívnosť a environmentálnu výkonnosť námorného dodávateľského reťazca.

Európska investičná banka podpísala so spoločnosťou Administração dos Portos do Douro, Leixões e Viana Do Castelo pôžičku vo výške 60 miliónov EUR na financovanie zlepšenia námornej dostupnosti v prístave Leixões prehĺbením prístupového kanála o 15,5 metra a rozšírením existujúceho vlnolamu o 300 metrov. „V ostatných rokoch sa lode zväčšujú, aby sa dosiahli úspory z rozsahu pri preprave väčšieho množstva nákladu a prekonávaní väčších vzdialeností,“ hovorí Rino, stavebný inžinier Európskej investičnej banky, ktorý pracoval aj na tomto projekte. „Súčasná prístavná infraštruktúra sa musí prispôbiť tak, aby tieto väčšie lode mohli doplávať do prístavu. Je to veľmi dôležité, ak chce Portugalsko v sektore námorného obchodu zostať konkurencieschopné.“

PRÍRODNÉ DIAĽNICE

Plán na oživenie litovských vnútrozemských vodných ciest pomocou elektrických člnov by mohol znížiť emisie uhlíka znížením počtu jazd nákladných vozidiel o 48 000 jazd ročne

Lidská vynaliezavosť dokáže vyriešiť rôzne druhy zložitých problémov a nájsť riešenia na prekonanie akýchkoľvek prekážok. Niekedy však najlepšiu odpoveď nájdeme v prírode. Napríklad na prepravu ťažkého a objemného tovaru k moru by sme mohli stavať cesty, mosty a kamióny na benzín, ktoré vypúšťajú CO₂, zodpovedný za zmenu klímu. Alebo by sme ich mohli jednoducho splaviť po riekach, ktoré sú prírodnými diaľnicami.

Rieka Nemunas tečie takmer tisíc kilometrov z Bieloruskej vysočiny cez litovské močiare a potom sa vlieva do Baltského mora. Povodie rieky Nemunas, ktoré pojíma viac ako 20 000 riek a potokov, pokrýva v Litve takmer tri štvrtiny územia krajiny. Rieka sa hojne využívala na prepravu tovaru v 19. storočí a dokonca aj v časoch Sovietskeho zväzu, keď sa cez hlavnú vodnú cestu krajiny prepravovali až 3 milióny ton tovaru ročne.

Celá riečna nákladná flotila Litvy však bola zlikvidovaná čoskoro po privatizácii, ktorá nasledovala po rozpade Sovietskeho zväzu, a vnútrozemská vodná sieť krajiny upadla do zabudnutia.

Litovský úrad pre vnútrozemskú plavbu teraz pracuje na pláne oživenia nákladnej dopravy na rieke Nemunas. Jeho flotila elektrických plavidiel bude zdolávať vzdialenosť 260 km medzi priemyselným a dopravným centrom Kaunas v strede krajiny a prístavom Klaipéda na pobreží Baltského mora. „Litva dováža väčšinu svojich surovín a komodít a vyváža veľa obilia – približne 5 miliónov ton ročne,“ hovorí Vladimiras Vinokurovas, výkonný riaditeľ vodohospodárskej správy. „Vodné cesty sú ideálne na prepravu takýchto ťažkých, nadrozmerných nákladov a Kaunas je veľké výrobné centrum na skvelom mieste v samom strede Litvy.“

Úrad spolupracuje s poradenskými službami Európskej investičnej banky na tvorbe praktického obchodného modelu. Poradenské služby banky identifikovali dizajn elektrického člna, ktorý dobre funguje v plytkých vodách rieky Nemunas, a pomohli vypracovať štúdiu uskutočniteľnosti, ktorá poskytla úradu úplnú predstavu o projekte. To pomohlo štátnym úradníkom prijať informované rozhodnutie a posunúť projekt dopredu. Odborníci banky podrobne opísali, ako by vodné cesty mohli pomôcť litovskému hospodárstvu a životnému prostrediu, a určili spôsoby, ako znížiť skleníkové plyny a znečistenie ovzdušia, znížiť preťaženie ciest a nehody, znížiť hluk a zlepšiť biodiverzitu. „Preprava tovaru po vodnej ceste bude šetrnejšia k životnému prostrediu,“ hovorí Brendan McDonagh, projektový poradca Európskej investičnej banky. „Odhadujeme, že každá spiatočná cesta jedného nákladného člna by mohla eliminovať viac ako 100 ciest nákladných vozidiel. Po dosiahnutí plnej kapacity projektu by to znamenalo o viac ako 48 000 jazd nákladných vozidiel ročne menej a zníženie emisií CO₂ o viac ako 14 000 ton ročne.“

“ Vodné cesty sú ideálne na prepravu ... ťažkých, nadrozmerných nákladov ”

ZMENA DRÁHY PRI OBŤAŽOVANÍ

Barcelonský dopravný podnik TMB presadzuje plán na prevenciu sexuálneho obťažovania

Ked' barcelonský dopravný podnik Transports Metropolitans de Barcelona (TMB) rokoval s Európskou investičnou bankou o pôžičkách na obnovu vozového parku a obstaranie elektrických autobusov a nabíjacej infraštruktúry pre Barcelonu, ukázalo sa, že je potrebné vyriešiť ďalší problém. Pri vypracúvaní svojej politiky spoločenskej zodpovednosti a rovnosti príležitostí musela spoločnosť, podobne ako mnohé iné v oblasti dopravy, riešiť otázku, ako zabrániť sexuálnemu obťažovaniu a diskriminácii na svojich sieťach. „Náš pôvodný plán zahŕňal len opatrenia na prevenciu obťažovania zameraného konkrétne na ženy,“ hovorí Raquel Diazová, riaditeľka oddelenia pre spoločenskú zodpovednosť, ženy a rozmanitosť spoločnosti TMB. „Tento plán sa vyvíjal a zapracovali sa doň konkrétne opatrenia na boj proti LGBTIQ+ fóbii.“

Vďaka financovaniu z poradenského centra InvestEU sa do projektu zapojili poradenský experti EIB a tím odborníkov na mobilitu a rodovú rovnosť zo Španielska, Portugalska a Nemecka, aby pomohli TMB urýchliť realizáciu plánu a zadefinovať ukazovatele na meranie jeho vplyvu. „Spoločnosť TMB už zverejnila plán prevencie sexuálneho obťažovania a LGBTIQ+ fobie,“ hovorí Manuel Pastor de Elizalde, odborník na mestskú mobilitu z Európskej investičnej banky. „Boli veľmi popredu, ale plán bol ešte len v počiatočnej fáze.“

Zavádzanie dôveryhodného mechanizmu riešenia sťažností

V roku 2020 zrealizovala katalánska vláda prieskum, z ktorého vyplynulo, že 17 % všetkých trestných činov v tejto oblasti sa odohráva vo verejnej doprave a že 60 % obetí tvoria ženy. Zo žien vo veku 16 až 25 rokov 91,6 % uviedlo, že vo verejnej doprave boli obťažované. „Všetci vieme, že sa to deje,“ hovorí Carmen Niethammerová, senior špecialistka na rodovú problematiku v Európskej investičnej banke. „Otázka znie, ako môžeme zlepšiť dôveru v mechanizmus podávania sťažností?“ Poradenské služby EIB uskutočnili prieskum, ktorý sa tejto problematike venoval a bol dokončený v roku 2023.

„Keď premýšľame o dostupnosti dopravy,“ hovorí Floridea Di Ciommová, vedúca externého konzultačného tímu, ktorá na projekte pracovala, „vždy si myslíme, že sa to vzťahuje na úsporu času pri cestovaní alebo na fyzickú dostupnosť, alebo na to, či na autobusovej zastávke budete do niekoľkých minút. To sú viditeľné kritériá. Ale ak je človek napadnutý, alebo ak na mladú ženu niekto uprene hľadí, slovné ju obťažuje alebo sa jej dokonca dotýka, samozrejme, že sa vyhne používaniu verejnej dopravy, ak môže.“

“ Všetci vieme, že sa to deje ”

Práca, ktorú vykonali konzultanti, potvrdila to, čo spoločnosť TMB pochopila už na začiatku: prevencia sexuálneho obťažovania nie je len vecou spoločenskej zodpovednosti, ale bude pre komunitu aj ekonomicky výhodná.

Spoločnosť TMB a banka EÚ dúfajú, že plán predchádzania sexuálnemu obťažovaniu bude slúžiť ako vzor pre iné regióny, mestá a dopravné podniky. „Víziou je vyzdvihnúť Barcelonu ako najlepšiu vo svojej triede,“ hovorí Niethammer. „Ukázať, že plán prevencie rodovo motivovaného obťažovania je investíciou do komunity s hmatateľnými ekonomickými a obchodnými prínosmi, a aby všetky naše projekty v Európskej únii nasledovali tento model.“

NÁVRHY NA SPRAVODLIVÚ A ZELENÚ MAPU SVETA

„ Sme plne v súlade s prioritami EÚ a sme na čele podpory kľúčových iniciatív EÚ, ako je Global Gateway. Vďaka výborným technickým znalostiam a v úzkej spolupráci s našimi partnermi riadime koordinované a účinné iniciatívy Tímu Európa v mnohých krajinách. Zvyšujeme počet zamestnancov v teréne a vyvíjame dodatočné produkty a vlastnosti produktov prispôbené podmienkam v rôznych častiach sveta a vyššej miere zadĺženia na mnohých miestach. Zabezpečujeme, aby sa naše zdroje na kombinované a poradenské služby využívali cielene tam, kde majú najväčší význam. A systematicky sledujeme a podávame správy o výsledkoch a našom prínose k plneniu cieľov udržateľného rozvoja, a to od hodnotenia projektu až po jeho ukončenie, pričom využívame náš špičkový rámec merania doplnkovosti a vplyvu a dôsledné mapovanie plnenia cieľov udržateľného rozvoja. ”

Markus Berndt, zástupca výkonného riaditeľa, EIB Global

„ Udržateľný rozvoj je cestou do budúcnosti. Financovaním vodohospodárskej a sociálnej infraštruktúry v Jordánsku a Tunisku, zalesňovaním národných parkov v Maroku a odstraňovaním priemyselného znečistenia v Egypte EIB Global v spolupráci s Tímom Európa pripravuje pôdu pre rast zamestnanosti, ekonomiky a ľudského kapitálu, ako aj súcit so životným prostredím. ”

Kristina Kanapinskaiteová, vedúca oddelenia verejného sektora pre Južné susedstvo, EIB Global

„ Banka poskytla Ukrajine od ruskej invázie životne dôležitú podporu a zmobilizovala viac ako 2 miliardy EUR na financovanie obnovy. V roku 2023 sme spustili iniciatívu EÚ pre Ukrajinu s cieľom zmobilizovať ďalšie finančné prostriedky a poradenskú podporu na obnovu kritickej infraštruktúry, financovanie prioritných investícií a posilnenie odolnosti podnikov a spoločnosti. Banka EÚ bude na Ukrajine naďalej zohrávať kľúčovú úlohu. V úzkej spolupráci s Európskou komisiou naše jedinečné odborné znalosti a kapacity pre financovanie podporia vstup Ukrajiny do Európskej únie. ”

Lionel Rapaille, riaditeľ pre rozširovanie a susedstvo, EIB Global

Svet mimo hraníc Európskej únie je menej stabilný, ako sme si ešte pred niekoľkými rokmi mysleli. Naše riaditeľstvo zamerané na rozvoj, EIB Global, je konkrétnym celosvetovým realizátorom cieľov v oblasti udržateľnosti, rozvoja, opatrení v oblasti klímy a digitalizácie, ktoré sú stanovené v politických cieľoch Európskej únie. Projekty riaditeľstva EIB Global, prostredníctvom ktorých sa obnovujú školy a nemocnice poškodené vojnou na Ukrajine alebo sa podporuje potravinová bezpečnosť v Afrike, majú rovnaký cieľ – presadzovať slobodu, ľudskú dôstojnosť a právny štát. Pretože keď sa bohatstvo spája s týmito hodnotami, potom je prosperita aj za našimi hranicami spoločným ľudským rastom, z ktorého má prospech každý z nás.

“ Rozvíjajúce sa trhy a rozvojové ekonomiky často nemajú dostatok verejných zdrojov na riešenie svojich potrieb rozvoja. Riaditeľstvo EIB Global zohráva významnú úlohu pri znižovaní rizika projektov a prilákaní súkromných investorov s cieľom podporiť program cieľov udržateľného rozvoja. Zabezpečením súladu s osvedčenými postupmi v oblasti životného prostredia, sociálnej oblasti a riadenia a podporou udržateľného a zodpovedného rozvoja zvyšujeme vplyv projektov na úroveň, ktorá by inak nebola dosiahnuteľná. ”

Milena Messoriová, zastupujúca riaditeľka, korporátne financovanie a globálne činnosti, EIB Global

ZELENÝ MODEL V AFRIKE

Keňa vyváža technológiu na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, modernizuje dopravu a podporuje inovácie

Ann Masigová stojí na moste pre chodcov nad jednou z najrušnejších ciest v Nairobi a pozoruje prúdenie súkromných minibusov, ktoré prevážajú cestujúcich do ich domovov v meste. Aj niekoľko metrov nad dopravou je vzduch nasýtený benzínovými a naftovými výparmi. Masigová intenzívne spolupracuje s keňskou vládou na náprave chaotickej dopravnej obsluhy a zlepšení kvality ovzdušia. „Lepšia doprava, voda a energia – pre túto krajinu sú to veľké veci,“ hovorí Masigová, úverová analytička na zastúpení Európskej investičnej banky v Nairobi. „Nedostatočná infraštruktúra alebo zlé dopravné systémy sú prekážkou vo všetkom – zaviesť deti do školy, získať prácu, jedlo, dostať sa do nemocnice. Neunavuje ma venovať sa týmto problémom, pretože moja práca má pozitívny vplyv na mnohých obyčajných Keňanov.“

Jeden z najväčších projektov Masigovej v roku 2023 je nová sieť rýchlej autobusovej dopravy v hlavnom meste. Nairobi, ktoré v súčasnosti nemá žiadny oficiálny dopravný systém, bude mať čoskoro moderné autobusové terminály, nástupištia na jednoduché nastupovanie a vystupovanie z autobusov, dobre osvetlené autobusové zastávky, chodníky pre chodcov a cyklistov a vyhradené pruhy pre autobusy na preplnených diaľniciach. Tento projekt zahŕňa jednu z prvých plne elektrických autobusových liniek vo východnej Afrike. **Masigová zohrávala kľúčovú úlohu v tíme Európskej investičnej banky, ktorý pripravil pôžičku vo výške 201 miliónov EUR pre linky na elektrický pohon. Zmluva podpísaná v októbri 2023 zahŕňa grant vo výške 32 miliónov EUR od Európskej únie.** „Prinesieme skutočnú zmenu do systému verejných služieb v Nairobi,“ hovorí Masigová, ktorá sa vo svojej kariére štátnej úradníčky inšpirovala svojou matkou Elizabeth Semovou Masigovou, priekopníčkou vo vzdelávaní žien v Keni a prvou stálou tajomníčkou na ministerstve školstva. „Vyvolá to reťazový efekt, ktorý by mohol zmeniť dopravné systémy v celej krajine.“

Prepojenie klímy a inovácií v Keni

Nová linka elektrických autobusov je dôkazom toho, ako úzko je budúcnosť Kene prepojená s opatreniami v oblasti klímy a inovačnými technológiami. Krajina, ktorá je lídrom v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov,

“ **Bez geotermálnej energie by táto krajina len veľmi ťažko dokázala uspokojiť svoj dopyt po elektrickej energii** ”

zvýšuje svoje investície do ekologických technológií a zároveň podporuje podniky, aby boli inovatívne a ochotnejšie hľadať príležitosti a rast naprieč celým kontinentom. Krajina vyvíja iniciatívy na posilnenie dodávok potravín, podporu malých poľnohospodárskych podnikov, zlepšenie vývozu a väčšiu inkluzívnosť voči znevýhodneným častiam spoločnosti. Elektrobus je kľúčovou tepnou v tele tejto perspektívnej Kene. Kene, kde

poľnohospodári pestujúci kukuricu chodia po poliach s očami uprenými na mobilné aplikácie, aby zlepšili výnosy. Kde pestovatelia manga používajú najmodernejšie chladiarske technológie na uchovávanie úrody. A vyspelé geotermálne elektrárne v krajine sú vzorom pre programy energie z obnoviteľných zdrojov, ktoré sa využívajú po celej Afrike.

Toto je inovatívna Keňa, ktorá našla partnera v Európskej investičnej banke. Nairobi je regionálnym centrom banky EÚ a má takmer 30 zamestnancov, ktorí pracujú na riaditeľstve pre rozvoj EIB Global. Východoafrické centrum pokrýva Keňu, Etiópiu, Sudán, Južný Sudán, Ugandu, Rwandu, Burundi, Tanzániu, Eritreu, Džibuti a Somálsko. Európska investičná banka investovala od polovice 70. rokov v Keni viac ako 1,5 miliardy EUR do

DO HĽBKY O KENI

energie z obnoviteľných zdrojov, prístupu k čistej vode, mestského rozvoja, finančnej inklúzie a malých podnikov. Vytvorenie centra v roku 2021 a riaditeľstva EIB Global v roku 2022 podporuje prítomnosť banky a jej vplyv v regióne je ešte väčší.

Inovácie pre Keňu, aby preskočila etapu znečisťovania klímy

Na zabezpečenie svetlej budúcnosti sú v Európe aj na celom svete životne dôležité opatrenia v oblasti klímy a inovácie. No Afrika je vážne ohrozená globálnym otepľovaním. Kontinent potrebuje na zelené investície miliardy dolárov – a Keňa chce byť na čele tejto transformácie. Keňa má predpoklady na to, aby preskočila fázu priemyselného rastu, ktorá značne znečisťuje životné prostredie, a prešla na udržateľnejšiu spoločnosť. V roku 2008 krajina vypracovala rozvojový program s názvom Vízia 2030, ktorého cieľom je využívať do roku 2030 až 100 % energie z obnoviteľných zdrojov. **Z obnoviteľných zdrojov sa už teraz vyrába viac ako 90 % elektriny, ktorú Keňa spotrebúva. Krajina výrazne investovala do vodných elektrární a solárnych parkov, ale najmä do geotermálnej energie.** V geotermálnych prevádzkach sa vyrába viac ako 40 % elektriny Kene.

Od 50. rokov 20. storočia „je Keňa priekopníkom pokroku v geotermálnej energii v Afrike,“ hovorí Peketsa Mangi, ktorý stojí uprostred zeleného poľa v kenskej Východoafrickej priekopovej prepadline a za ním zo zeme vychádzajú husté, biele a hlučné kúdole pary. Hoci Mangi vyrastal na kenskom vidieku bez elektriny v dome osvetlenom dymiacimi lampáškami, teraz je generálnym manažérom geotermálneho rozvoja v lokalite Olkaria, jednej z najväčších geotermálnych prevádzok na svete. Komplex sa nachádza asi 120 kilometrov severne od Nairobi a rozprestiera sa prevažne v národnom parku Hell's Gate. Park je známy týčiacimi sa útesmi, roklinami, skalnými vežami, prírodnými kúpeľmi a kúdelmi pary vystupujúcimi z podzemných hĺbok. Geotermálna energia vzniká vďaka dlhým zlomovým líniam v zemskej kôre, ktoré pretínajú východnú Afriku a privádzajú magmatické teplo planéty bližšie k povrchu.

Geotermálne elektrárne v Olkarii, ktoré sú zo všetkých strán obklopené rančmi a kvetinovými farmami, využívajú energiu Zeme vrtním niekoľko tisíc metrov do zeme, následne zachytávaním pary a jej prepravou potrubím do turbín, ktoré vyrábajú elektrinu. Veľké biele rúry rozvádzajú vodu alebo paru po celom komplexe Olkaria, ktorý sa rozprestiera na ploche približne 70 štvorcových kilometrov. Rúry sú umiestnené na pilótach, aby popod ne mohli prechádzať zvieratá, a majú dokonca slučky, cez ktoré vysoké žirafy voľne prechádzajú. Ráno žirafy raňajkujú medzi stromami v blízkosti geotermálnych zariadení. „Bez geotermálnej energie by táto krajina len veľmi ťažko dokázala uspokojiť svoj dopyt po elektrickej energii,“ hovorí Mangi.

Európska investičná banka je jedným z najväčších podporovateľov geotermálnych prevádzok v Keni a od 80. rokov minulého storočia tu zrealizovala niekoľko veľkých investícií. Naposledy financovala ďalšie vrty a systémy na zber pary v Olkarii v roku 2017. Banka podporila aj najväčší veterný park v Afrike v horúcej a suchej oblasti na severe Kene neďaleko jazera Turkana. **Na výstavbu tohto veterného parku podpísala v roku 2014 pôžičku v objeme 225 miliónov EUR. Európska únia prispela na projekt sumou 25 miliónov EUR z Trustového fondu EÚ pre infraštruktúru v Afrike.** Oblasť má momentálne viac ako 300 veterných turbín a zásobuje elektrinou viac ako milión domácností.

Anna Mwangiová, geofyzička na prevádzke Olkaria a aktívna mentorka mladých žien v energetickom sektore, považuje toto odvetvie za dobrú cestu pre ženy, ako sa presadiť. Podľa jej slov je inklúzia v kenskej spoločnosti a priemysle veľkou témou, keďže v súčasnosti sa čoraz viac žien zasadzuje za rovnaké zaobchádzanie a rovnosť pracovných príležitostí. Mwangiová pracovala takmer 15 rokov v štátnej energetickej firme Kenya Electricity Generating Co. Za ten čas sa postoje k rodovej otázke zmenili a stále sa vyvíjajú. „Keňa sa stala lídrom nielen v energetickom sektore,“ hovorí, „ale aj v posilňovaní postavenia žien v tejto oblasti a v uznávaní zdrojov žien.“

Inovácie zabezpečujú prístup k potravinám

Mnohé nové spoločnosti v Keni prijímajú politiky rodovej rovnosti – a uvedomujú si potrebu zaviesť ďalšie sociálne a environmentálne opatrenia. Spoločnosť Cold Chain, závod prevádzkujúci moderný chladiarenský sklad, ktorý bol otvorený v auguste 2023 v meste Tatu, asi 40 kilometrov od Nairobi, má zavedenú modernú politiku v oblasti zelenej energie a sociálny plán na posilnenie postavenia žien. Spoločnosť podporuje ženy, aby si mohli budovať kariéru v ktorejkoľvek časti prevádzky. Podporuje tiež pracovné miesta pre znevýhodnené vrstvy spoločnosti. Žiarivo čistý areál bol postavený z energeticky efektívnych materiálov a je najväčším chladiarenským skladovacím zariadením svojho druhu na kontinente mimo Južnej Afriky.

Európska investičná banka podpísala v roku 2021 s fondom, ktorý vybudoval závod v meste Tatu, kapitálovú investíciu vo výške 15 miliónov EUR. Fond s názvom ARCH Cold Chain Solutions East Africa

buduje chladiarenské prevádzky v tejto časti kontinentu. Tento východoafrický fond bol podporený investičným nástrojom financovaným členskými štátmi Európskej únie. Táto prevádzka je tiež dôležitou súčasťou úsilia Kene o podporu jedného z hlavných cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja, ktorým je odstránenie hladu. V niektorých častiach Afriky sa viac ako 50 % potravín pokazí skôr, ako sa môžu skonzumovať, pretože chýba chladenie. Keď bude závod Cold Chain plne funkčný, budú sa v ňom skladovať banány, jablká, avokádo, hydina a iné

“Som naozaj hrdý na to, že môžem byť súčasťou tohto vplyvu”

rýchlo sa kaziace potraviny. Bude chrániť produkty pre reštaurácie a pomáhať farmaceutickým spoločnostiam, najmä tým, ktoré skladujú vakcíny proti ochoreniu COVID-19.

„Potravinová neistota spôsobuje v rámci spoločnosti veľa problémov a v oblasti chladiarenských skladov je veľká medzera,“ hovorí Geoffrey Emungat, šéf hospodárskej správy budov v závode v Tatu, keď sa prechádza po rozľahlom sklade. „Vláda a súkromný sektor sa naozaj snažia intenzívne pracovať na odbúraní rizík spojených so skladovaním a prepravou potravín, ale toto zariadenie chce mať aj dobrý vplyv na spoločnosť a klímu. Som naozaj hrdý na to, že môžem byť súčasťou tohto vplyvu.“

Inovácie, ktoré podporujú inkluzívne spoločnosti

Vert, spoločnosť na spracovanie manga v meste Machakos, vzdialeného asi hodinu cesty autom od Nairobi, je ďalšou prevádzkou, ktorá expanduje a zároveň má pozitívny vplyv na spoločnosť. Spoločnosť Vert získala pôžičku od banky Equity Bank, kenského veriteľa, ktorý je jedným z popredných podporovateľov malých poľnohospodárov. **Banka Equity Bank a Európska investičná banka podpísali v roku 2019 zmluvu na 25 miliónov EUR a v roku 2020 ďalšiu zmluvu na 25 miliónov EUR.** Zmluvy zahŕňali granty z Európskej únie a boli súčasťou nástroja pre poľnohospodársky hodnotový reťazec. Tento program podporovaný Európskou úniou pomáha poľnohospodárskym spoločnostiam modernizovať, zlepšovať prácu malých poľnohospodárov, podporovať inkluzívne spoločnosti a pomáhať mladým ľuďom.

Spoločnosť Vert dodáva ovocie veľkým výrobcom džúsov, ako je Coca-Cola, a predáva rôzne druhy sušeného ovocia. Spolupracuje s viac ako 5 000 malými poľnohospodármi. Chce byť ekologická, a tak používa semená a mangové šupky na pohon kotlov v závode, ako aj solárne panely, a tak znižuje svoju závislosť od štátnej energetickej siete. Spoločnosť uprednostňuje zamestnávanie žien a spoluprácu s poľnohospodárskymi podnikmi, ktoré vedú ženy. „Keňa vytvára prostredie, ktoré je pre ženy vhodné v tom zmysle, že sa môžu viac zapájať do hospodárstva a ukázať, čo dokážu,“ hovorí Jane Mainová, výkonná riaditeľka spoločnosti Vert.

Inovatívne poistenie pre najmenších poľnohospodárov

Jednou zo spoločností, ktoré sa snažia rásť vďaka inovatívnosti a riešeniu niektorých z najdôležitejších problémov spoločnosti, je firma Pula, ktorá ponúka poistné produkty pre najmenších poľnohospodárov. Majitelia malých fariem často nemajú žiadny podporný systém a bojujú s nepredvídateľnými zrážkami, horúčavami a suchami spôsobenými zmenou klímy. „Zameriavame sa na ľudí, ktorí hospodária pre vlastnú

DO HĽBKY O KENI

obživu, pre svoju každodennú spotrebu, a možno predávajú časť svojej produkcie, aby si mohli vytvoriť príjem, ktorý použijú na školné alebo každodenný chod ich domácností," hovorí Faith Kinuthiová, riaditeľka pre operácie v teréne v spoločnosti Pula. „Poistenie pomáha chrániť týchto poľnohospodárov pred mnohými rizikami, ako sú slabé zrážky alebo škodcovia a choroby. Ak sa na farmu dostanú škodcovia a zničia úrodu, farmár skončí bez peňazí. Zažívajú mnohé zmeny, ktoré spôsobuje zmena klímy.

Drobní poľnohospodári v Keni predstavujú jednu z najväčších častí pracovnej sily. A poľnohospodárstvo je hlavným zdrojom hospodárskej činnosti, zamestnanosti a vývozu. Poľnohospodárstvo zamestnáva viac ako 40 % obyvateľstva vrátane 70 % vidieckeho obyvateľstva a tvorí viac ako 30 % hrubého domáceho produktu Kene. Dominick Wanyoike má malú farmu na pestovanie kukurice v okrese Nakuru, v oblasti, ktorú tvoria najmä drobní poľnohospodári, z ktorých každý žije na menej ako piatich hektároch. „Pre poistenie sme sa rozhodli po jednom z posledných rokov, keď sme očakávali, že dažde prídu ako zvyčajne, ale vôbec neprišli," hovorí Wanyoike. „Skutočná úroda bola veľmi nízka, náš život bol čoraz ťažší a život nám sťažovali čoraz väčšie suchá.“

Spoločnosť Pula uviedla svoje poistné produkty pre malé poľnohospodárske podniky v Keni v roku 2015 a rozširuje ich do ďalších krajín v regióne. Spoločnosť začleňuje poistenie do nákladov na osivá a hnojivá alebo poskytuje poistenie prostredníctvom štátnych dotácií. Vďaka tomu sú náklady na poistenie pre poľnohospodárov nízke. Ak výnosy poľnohospodárov nedosiahnu určitú úroveň, dostanú odškodnenie. **Spoločnosť Pula získala podporu z fondu rizikového kapitálu TLcom Africa Fund, ktorý sa zameriava na technologické spoločnosti vo fáze expanzie. Európska investičná banka je kľúčovým investorom vo fonde TLcom. Banka v roku 2016 podpísala investíciu vo výške 10 miliónov EUR a zvažuje ďalšiu investíciu, aby pomohla ďalším novým africkým podnikom. Táto investícia je súčasťou nástroja Boost Africa, ktorý financuje Európska komisia.**

Inšpirujúca zmena dopravy v Keni

Zmena klímy, ktorá má taký negatívny vplyv na malých poľnohospodárov, je tiež dôležitým faktorom pri uvažovaní o vlajkovom mestskom projekte krajiny – novom systéme autobusov a jeho plnej elektrifikácii. Cesty v Nairobi sú často preplnené a v dopravných špičkách sa premávka spomaľuje. Mesto má nedostatok mestských autobusov, chýbajú električky a metro, železničná doprava je veľmi obmedzená, a tak väčšina ľudí využíva na prepravu súkromné minivany alebo autobusy nazývané matatu, prípadne vlastné autá. S rastúcim počtom obyvateľov mesta sa zvyšujú aj dopravné zápchy, čas cestovania, hluk a znečistenie ovzdušia. „Vláda sa skutočne teší, že situácia v autobusovej doprave sa zlepší," hovorí Joseph Kochalle, cestný inžinier z Nairobského úradu pre dopravu v metropolitnej oblasti. „V Nairobi je ťažké a náročné dostať sa domov alebo si naplánovať cestu.

Carolyn Omondiová stojí v jeden večer v centre Nairobi opatrne na okraji rušnej diaľnice a čaká, kým sa po celodennej práci vydá na dlhú cestu domov do neoficiálneho slumu Kibera. Autá, dodávky, kamióny a ťažké nákladné autá prechádzajú tesne popri nej, zatiaľ čo ona hľadá autobus. Podobne ako väčšina ľudí dochádzajúcich do práce, aj Omondiová čaká v dlhých radoch a v nebezpečných podmienkach, aby sa odviezla na matate, ktoré je často staré, vratké a nepohodlné. „Lepšie autobusy a doprava," hovorí, „by boli veľkým krokom, ktorý by mi v živote pomohol.“

“ **Rozhodli sme sa pre poistenie po jednom z posledných rokov, keď sme očakávali, že dažde prídu ako zvyčajne, ale vôbec neprišli** ”

NIKDY ICH NEOPUSTÍME

Podpora banky EÚ pomáha ukrajinským mestám v boji o zachovanie prístupu k vode, elektrine, teplu a zdravotnej starostlivosti – od nemocníc po dopravu

Ked' mala Mária Bobková vymenovať útrapy práce v ukrajinskej nemocnici počas vojny, nevedela, kde začať. „Problémy sme mali všade, od vchodu do nemocnice na prízemí až po strechu,“ hovorí 71-ročná Bobkovová, ktorá je vedúcou lekárkou v nemocnici č. 8 v Odeze. „Sme veľká nemocnica s mnohými budovami a všetky potrebovali opraviť.“

Odesa na južnom pobreží Ukrajiny bola jednou z prvých oblastí, ktoré boli bombardované pri invázii Ruska vo februári 2022. Nemocnice v Odeze mali problémy s elektrickým prúdom a s udržiavaním zásob a zdravotníckeho personálu. Už pred vojnou potrebovali nemocnice ako nemocnica č. 8, ktorá bola postavená v roku 1964 a nikdy neprešla generálnou opravou, veľa opráv. Na pomoc Bobkovej a jej zamestnancom pri odstraňovaní nedostatkov poskytlo **EIB Global, riaditeľstvo Európskej investičnej banky pre rozvoj, pôžičku vo výške 600 000 EUR na rekonštrukciu polikliniky nemocnice č. 8**, ktorá je známa svojimi vysokokvalifikovanými odborníkmi. Následne nemocnica v júli 2023 dokončila hlavné opravy, nakúpila nový nábytok, opravila základy, pridala špecializované miestnosti a nové zdroje energie, zateplila steny a osadila novú strechu, aby už nezatekalo. Boli nainštalované výkonné generátory na zabezpečenie elektrickej energie počas výpadkov spôsobených vojnou. „Teraz je to úplne iná nemocnica,“ hovorí Bobkovová. „Mnohí ľudia neverili, že počas vojny sú takéto zmeny možné.“

Zásobovanie je v mnohých mestách neisté

Európska investičná banka od začiatku vojny každý mesiac schvaľuje núdzové financovanie na celej Ukrajine, pričom sa zameriava na infraštruktúru, ako sú elektrické vedenia, vykurovacie systémy, zásobovanie vodou, nemocnice, školy, cesty, železnice, električky, mosty a komunitné centrá. Vojnou vážne poškodila prístup obyvateľov k vode, elektrine, teplu, zdravotnej starostlivosti, vzdelávaniu a sociálnym službám. V mnohých mestách na východe krajiny, kde prebiehajú intenzívne boje, sú dodávky vody, tepla a elektrickej energie neisté.

„Vždy je ťažké hovoriť so starostami, pretože si nikdy nie som istá, aká zlá je situácia,“ hovorí Violaine Silvestro von Kamekeová, senior úverová analytička v Európskej investičnej banke pracujúca na ukrajinských projektoch, ktorá je pravidelne v kontakte s mnohými starostami. „Keď sa so mnou starostovia rozprávajú, často sú v kryte alebo dávajú pozor, aby neboli pri okne. Niekedy kontrolujú, či sú ich rodiny v bezpečí. Keď sa rozprávame, niekedy sa ozve poplach a oni sa musia ponáhľať, aby sa presunuli do krytu. Starostom hovorím, že obdivujem ich odolnosť a že ich nikdy neopustíme.“

Nový investičný fond pre prioritné sektory

Najnovšia pomoc Európskej investičnej banky sa sústreďuje na špecializovaný investičný nástroj s názvom Fond EÚ pre Ukrajinu. Poskytuje pomoc vo všetkých sektoroch vrátane investícií do rizikového kapitálu pre súkromný sektor. **Členské štáty EÚ prisľúbili do tohto fondu riaditeľstva EIB Global viac ako 400 miliónov EUR** pre sektory ako zdravotníctvo, doprava, vzdelávanie, kybernetická bezpečnosť, kritická

„Mnohí ľudia neverili, že počas vojny sú takéto zmeny možné“

sociálna infraštruktúra a súkromný sektor. Ďalšia pomoc Európskej investičnej banky Ukrajine zahŕňa: balík úverových záruk v roku 2023, ktorý umožní Európskej investičnej banke poskytnúť sumu **100 miliónov EUR v novom financovaní; technickú pomoc vo výške 100 miliónov EUR** na pomoc Ukrajine pri príprave projektov na obnovu; **prvý balík na obnovu na začiatku roka 2022 v hodnote takmer 700 miliónov EUR** na okamžitú pomoc Ukrajine, ktorý je podporený zárukou Európskej únie; **1,6 miliardy EUR koncom roka 2022** s podporou Európskej komisie na núdzové opravy železničných tratí, ciest, mostov a širokej škály mestských budov a obydľí; a **4 miliardy EUR na pomoc viac ako 6 miliónom Ukrajincom, ktorí sú počas vojny nútení žiť v iných európskych krajinách.**

„Neustále dostávame od miest žiadosti o informácie o tom, čo je potrebné zakúpiť, a snažíme sa zistiť, ako možno začať projekty a čo má prioritu,“ hovorí István Heinczinger, senior špecialista na dopravu v Európskej investičnej banke, ktorý pomáha ukrajinským mestám modernizovať ich vozový park električiek, metra, trolejbusov a autobusov. Od roku 2007 banka investovala do projektov v oblasti dopravy na Ukrajine viac ako 2,7 miliardy EUR a táto suma sa počas vojny zvyšuje.

Každodenný kontakt s odborníkmi z Organizácie Spojených národov

Pri realizácii tejto práce je Európska investičná banka v úzkom kontakte s projektovými manažermi Rozvojového programu Organizácie Spojených národov, ktorí pracujú na celej Ukrajine, ako napríklad Igor Kistenyov-Kavkazkii. Úveroví analytici alebo inžinieri EIB sú s odborníkmi, ako je Kistenyov-Kavkazkii, v kontakte na týždennej a niekedy aj dennej báze. „Táto naša práca na obnove je kľúčová pre stabilitu štátu a podporu obyvateľstva v takomto ťažkom období,“ hovorí Kistenyov-Kavkazkii, ktorého technický koordinačný tím OSN čiastočne sídli v Kramatorsku v regióne Donbas na východe Ukrajiny, ktorý je jednou z hlavných oblastí, kde sa začala ruská invázia. „Je naliehavo potrebné Ukrajinu obnoviť.“

Školy a deti sú dve z priorít rekonštrukcie a obnovy. S pomocou pôžičky vo výške 1 milióna EUR od Európskej investičnej banky sa opravila budova základnej školy V. I. Vernadského v lokalite Shyshaky na stredovýchode Ukrajiny. V septembri 2023 škola znovu otvorila svoje brány pre 466 žiakov vrátane detí z rodín, ktoré sa museli presťahovať, keďže v blízkosti východnej hranice sa bojuje. „Musíme byť trpezliví,“ hovorí Inna Hamčuková, učiteľka dejepisu v ďalšej škole, ktorá bola opravená z prostriedkov Európskej investičnej banky. „Všetky deti na Ukrajine majú právo na kvalitné vzdelanie, ale teraz je to ťažké.“

MALÉ PODNIKY PRI VEĽKEJ RIEKE

Egypt plánuje milión nových malých podnikateľov, menej dopravných zápch vo veľkých mestách, viac elektrickej dopravy, ako aj lepšie využívanie vody z Nílu

Priatelia a rodina Rashu Mohamedová varovali, že otvárať obchod s oblečením v čase hospodárskych ťažkostí je príliš riskantné. No ona tento krok plánovala niekoľko rokov. A tak keď jej schválili pôžičku, neváhala. „Mnohí ďalší ľudia ako ja v Egypte chcú urobiť to isté,“ hovorí Mohamedová, ktorá si v roku 2022 požičala 100 000 egyptských libier (3 000 EUR), aby si mohla otvoriť obchod zhruba 40 kilometrov západne od centra Káhiry, kde predáva moderné šaty, detské oblečenie a abáje, dlhé šaty, ktoré nosia egyptské ženy a ktoré sú inšpirované tradičnými kultúrnymi vzormi. „Ľudia čakajú na tento druh podpory.“ „Bez finančnej pomoci je príliš náročné robiť niečo takéto, o to viac v ťažkej dobe.“

Pracovné miesta v malých a stredných podnikoch predstavujú takmer 75 % celkovej zamestnanosti, takže keď nastanú ekonomické ťažkosti, ohrozené sú mnohé zdroje obživy. V roku 2023 sa krajina potýkala s rastúcim dlhom, infláciou a padajúcou menou. **Reakciou bolo sústrediť pomoc na malé spoločnosti. Egypt chce v tomto desaťročí vytvoriť milión nových podnikateľov a podnikateľiek, a to ponúknutím odbornej prípravy a finančného poradenstva mladým ľuďom.** Táto pomoc je ešte naliehavejšia po tom, čo počas pandémie ochorenia COVID-19 prišlo o prácu veľké množstvo ľudí.

Krajina Kleopatry, Tutanchamóna a Veľkej pyramídy čelí všetkým výzvam veľkej rozvojovej krajiny, od hľadania práce pre rastúci počet mladých ľudí až po riešenie vplyvov zmeny klímy a znečistenia, ktoré k nej prispievajú. Egypt bojuje s týmito prekážkami pri investíciách do malých podnikov, ako aj pri veľkých infraštruktúrnych projektoch, ktoré zlepšujú zásobovanie vodou, kanalizáciu, zavlažovanie a poľnohospodárstvo a znižujú emisie zo zastaraných tovární a dopravných systémov.

Európska investičná banka podporuje tieto projekty od roku 1979 investíciami vo výške viac ako 15 miliárd EUR, z ktorých väčšina bola financovaná z grantov alebo záruk za pôžičky Európskej únie. V októbri v roku 2023 sa zastúpenie banky EÚ v Káhire stalo oblastným centrom, pričom služby poskytuje regiónu severnej Afriky a Blízkeho Východu. Kancelária je kľúčovou pobočkou EIB Global, riaditeľstva EIB, ktoré sa zaoberá operáciami mimo Európskej únie. Investície banky siahajú od veľkých vodohospodárskych systémov až po pôžičky, ktoré egyptské banky následne poskytujú majiteľom malých podnikov, ako je Rasha Mohamedová, ktorej obchod je krytý oveľa väčšou pôžičkou, ktorú Európska investičná banka poskytla špecializovanej mikrofinančnej banke Banque du Caire.

Odpojiť dopravu od znečistenia

Aj verejné a súkromné sektory Egypta investujú do zelenej transformácie, obehového hospodárstva, obnoviteľných zdrojov energie a moderných poľnohospodárskych postupov. V niektorých častiach najväčších egyptských miest sa už bežne nachádzajú recyklačné kontajnery. Dokonca aj bankomaty žiadajú používateľov, aby v záujme ochrany planéty netlačili potvrdenku. „Napokon, všetci žijeme na tejto planéte, takže chceme ukázať zvyšku sveta, že nám na nej záleží,“ hovorí Mohamed Wael Nasser, vedúci oddelenia vývoja produktov vo veľkej egyptskej tlačiarenskej spoločnosti Roto House, ktorá v roku 2020 uskutočnila veľkú investíciu na zníženie emisií rozpušťačiel vo svojom závode neďaleko Káhiry s podporou vo forme úveru vo výške

DO HLĚBKY O EGYPTĚ

2,5 milióna EUR od Alexandrijskej banky. Financovanie spoločnosti Roto House bolo možné vďaka tomu, že **Európska investičná banka v roku 2018 schválila Alexandrijskej banke rámcovú pôžičku vo výške 20 miliónov EUR na pomoc malým podnikom a v roku 2023 podporila podobnú pôžičku vo výške 15 miliónov EUR.** „Tento druh investície je veľmi drahý, no z nášho pohľadu má z nej prospech každý,“ hovorí Nasser. „Keď zákazníci vedia, že nám záleží na životnom prostredí, pomáha to nášmu podnikaniu a pomáha to zmene klímy. Dnes nepoškodujeme ozónovú vrstvu.“

Zmena klímy a životné prostredie sú dôležitými témami vo veľkých egyptských mestách, ako je Káhira. Plánujú sa rozsiahle infraštruktúrne projekty na boj proti preťaženiu a znečisteniu v celom meste a krajine vrátane ďalších liniek metra na elektrický pohon, jednej z najdlhších elektrických jednokolařových tratí na svete, vysokorychlostného elektrického vlaku a nového systému mestskej autobusovej dopravy. Cieľ: dostať milióny cestujúcich do práce z áut do verejnej dopravy. „Úprimne povedané, metro je jedným z najväčších projektov v Egypte,“ hovorí Walid Al-Arif Billah, tréner plávania, ktorý nedávno ukončil vysokoškolské štúdium informačných systémov, kým čaká na linku číslo 3 káhirskeho metra. **Táto linka je najmodernejšou časťou siete a bola financovaná z pôžičky od Európskej investičnej banky v sume 600 miliónov EUR.** „Metro sa pre každého stalo veľmi jednoduché, bezpečné a ľahké. A potom tu máme ceny. Ceny lístkov sú pre väčšinu cestujúcich stále primerané.“

“ Dnes si v Káhire mnohí ľudia nevedia predstaviť, že by metro nemali ”

Systém metra v Káhire spustený v roku 1987 bol jedným z prvých svojho druhu v Afrike a na Blízkom východe. Niekoľko liniek metra prepraví denne milióny cestujúcich. Európska investičná banka pomohla rozšíriť mnohé časti metra a viac než štyri desaťročia pomáha s inými veľkými dopravnými projektami. **V roku 2021 banka oznámila, že v priebehu piatich rokov zainvestuje viac než 1 miliardu EUR do projektov metra a električiek v Káhire a Alexandrii.** Linka č. 3 je moderná ako žiadne iné metro na svete, s klimatizáciou, bezpečnostnou službou a osvetlením, s modernými kabínkami na predaj lístkov a oddelenými vozňami pre ženy. V roku 2023 banka pracovala na novej investícii do rozšírenia a modernizácie linky č. 1 káhirskeho metra. „Dnes si v Káhire mnohí ľudia nevedia predstaviť, že by metro nemali,“ hovorí Ahmed Beltagui, inžinier, ktorý pracuje na káhirskej zastávke Európskej únie v oblasti energetiky a dopravy. „Z ekonomického hľadiska je metro veľmi dôležité, pretože zmierňuje dopravné zápchy a pomáha ľuďom dostať sa do práce.“ Zároveň ľudia ušetria veľa času. V Káhire je ťažké využívať autobusovú dopravu.“

Riešenia pre Alexandriu

Alexandria má podobné problémy s preťažením a znečistením. Mnohé ulice v Alexandrii sú úzke a upchaté autami, trojkolesovými rikšami a žltými a čiernymi ruskými taxíkmi Lada. Železničné trate a sieť električiek sú staré a ich stav sa zhoršuje. Toto mesto s približne 5 miliónmi obyvateľov je často preplnené turistami, čo mobilitu ešte viac sťažuje. „Pohybovanie sa po meste nie je jednoduché, najmä počas turistického sezóny, pretože autá sú všade,“ hovorí Walid Maneb, profesionálny potápač v Alexandrii, ktorý popíja čaj v reštaurácii neďaleko pláže Shatby, ktorá je jedným z mnohých dlhých zlatistých pásov piesočnatého pobrežia mesta. „Kvalitnejšie vlaky a električky v tomto meste by všetkým veľmi pomohli.“

Európska investičná banka schválila v septembri 2023 pôžičku vo výške 750 miliónov EUR na obnovu takmer 22 kilometrov prímestských železničných tratí v Alexandrii a na nové vozne, zlepšenie staníc, inštaláciu nových tratí a prestavbu dieselových motorov na systémy na elektrický pohon. Nadväzuje na pôžičku vo výške 138 miliónov EUR na modernizáciu 13,8-kilometrovej elektrickej električkovej trate

v Alexandrii s novými vozidlami a a motormi. Mesto má viac ako 30 kilometrov električkových tratí z roku 1860 a mnohé časti tohto systému sa musia modernizovať. „V Alexandrii potrebujeme znížiť automobilovú dopravu, no zároveň musíme riešiť problémy z rôznych uhlov pohľadu,“ hovorí Fatma Rashadová, generálna riaditeľka ekonomického plánovania na egyptskom úrade pre plánovanie dopravy, ktorá skupinu globálnych rozvojových partnerov previezla v zastaranej dieselovej súprave na zastaranej a hrboľatej prímestskej trati, ktorá bude v najbližších rokoch vymenená. „Máme pred sebou ešte dlhú cestu, ale som optimistka a verím, že v blízkej budúcnosti sa dočkáme veľkého zníženia dopravy a znečistenia.“

Dar Nílu

Ďalším veľkým problémom infraštruktúry v Alexandrii a v celej krajine je voda. Rast populácie, zmena klímy, znečistenie a regionálne spory poškodzujú zásobovanie vodou. Egypťania sú z 90 % závislí od rieky Níl, z ktorej získavajú pitnú vodu a vodu na zavlažovanie. Krajina sa niekedy nazýva „dar Nílu“, pretože bez tejto rieky by väčšina krajiny bola púšťou. V súčasnosti patrí Egypt ku krajinám s najväčším nedostatkom vody na svete, pričom úroveň vodných zdrojov na osobu je značne pod celosvetovým priemerom.

Európska investičná banka je jedným z najväčších investorov do vodohospodárskych projektov na svete, keďže len v Egypte v tomto sektore poskytuje úvery v objeme 1 miliardy EUR. **V roku 2018 Európska únia schválila grant vo výške 25 miliónov EUR a Európska investičná banka podpísala s Egyptom pôžičku vo výške 214 miliónov EUR na zníženie znečistenia v delte Nílu** a na zlepšenie zásobovania vodou, kanalizácie a spracovania odpadu. Táto investícia je známa ako projekt čistenia odvodňovacieho kanála Kitchener Drain. Kanál, ktorý je jedným z najznejšších v Egypte, tvorí dlhý rad čistiarní odpadových vôd, je dlhý 70 kilometrov a vedie cez mestá neďaleko Stredozemného mora. Plán na vyčistenie tohto kanála a zabránenie vypúšťaniu znečistenia do mora je súčasťou programu Európskej únie na zlepšenie kvality vody v mnohých stredomorských krajinách. „Voda je dôležitá pre každého, no najmä v Alexandrii,“ hovorí potápač Maneb. „Stačí sa pozrieť okolo seba – čistá voda nám dáva prácu, živí nás a priťahuje milióny turistov.“

„Do planéty musíme investovať“

Nasser, manažér vývoja produktov v tlačiarenskej firme Roto House, ktorá sa nachádza v priemyselnej zóne mesta Giza zhruba 40 kilometrov na západ od Káhiry, hovorí, že jeho kolegovia sú už niekedy unavení z toho, že tak často hovorí o význame čistej vody v Egypte, o životnom prostredí a o boji proti globálnemu otepľovaniu. Nasser zastupoval spoločnosť na Konferencii Organizácie Spojených národov o zmene klímy v roku 2022. Vníma, že kvalita vody v Níle je zanedbaná, že krajina dováža väčšinu svojich potravín a že jej hospodárstvo a poľnohospodárstvo sú ohrozené zmenou klímy viac než väčšina ostatných krajín. „Dúfam, že aj ďalšie firmy pôjdu v šľapajách našich klimatických krokov a že aj ostatní budú veriť v ochranu planéty,“ hovorí Nasser, ktorého spoločnosť je jednou z najväčších firiem na označovanie obalov a tlač v Egypte. „Aj do planéty musíme investovať. Musíme zabezpečiť, aby bola planéta v poriadku.“

Na strechu závodu Roto House umiestnil Nasser niekoľko radov solárnych panelov, ktoré dodávajú viac ako 10 % elektriny spoločnosti. Nový firemný čistiaci systém pozostávajúci z nádrží, rúrok a ventilačných potrubí odstraňuje škodlivé chemické výpary ešte pred ich vypustením. Systém tiež znižuje zápach chemikálií v závode a pomáha predchádzať dýchacím problémom.

Najnovšia pôžička pre Alexandrijskú banku, finančná operácia v objeme 15 miliónov EUR v roku 2023, je podobná tej, z ktorej sa podporili všetky environmentálne zlepšenia spoločnosti Roto House. Je vytvorená v rámci nástroja na financovanie zeleného hospodárstva s cieľom pomôcť egyptským podnikom pri využívaní zelenej energie. Súčasťou oboch pôžičiek pre Alexandrijskú banku boli granty technickej pomoci z Európskej únie na urýchlenie zelených investícií.

DO HLĚBKY O EGYPTĚ

Podpora inkluzie a mikrofinancovania

Banka Banque du Caire, jeden z najväčších poskytovateľov mikrofinancovania v krajine, podporuje inkluziu, rozvoj komunit a lepšie postavenie podnikateľov. Európska investičná banka podpísala vo februári 2023 s bankou Banque du Caire pôžičku vo výške 70 miliónov EUR, aby mohla poskytnúť viac úverov menším podnikateľom v oblastiach okolo Káhiry a Alexandrie, ktorí len s ťažkosťami získavajú financovanie. Niekedy sa mikrofinančná pôžička schváli, aj keď žiadateľ nespĺňa kvalifikačné požiadavky, pokiaľ terénny pracovník zmluvu schváli. Terénni pracovníci preverujú dôveryhodnosť žiadateľov tak, že sa rozprávajú s ich priateľmi a susedmi a kontrolujú množstvo dokumentov.

Sherif Sayed si v januári 2023 zobral od Banque du Caire pôžičku vo výške 70 000 egyptských libier (2 100 EUR) a otvoril si väčšiu kaviareň. Nachádza sa v Meste 6. októbra, čo je nové mesto v púšti, ktoré je domovom pre študentov, mladých a ľudí prichádzajúcich z krajín ako Sýria alebo Irak. Sayedova nová prevádzka sa volá Kaviareň horských vlkov (Zeaab El-Gabal) a je pomenovaná podľa známeho egyptského televízneho seriálu, ktorý zobrazuje život a tradície v južnej oblasti Egypta, kde Sayed vyrastal. Egypťania z tohto regiónu Horného Egypta majú problém získať pôžičku, pretože sú považovaní za rizikovejších než ľudia z väčších miest ako Káhira alebo Alexandria. Táto pôžička je Sayedova druhá pôžička od Banque du Caire. Jeho nová kaviareň zamestnáva štyroch ľudí a jej kapacita je zhruba 60 ľudí. „Malé projekty, ako je ten môj, sú zárodok veľkých podnikov,“ hovorí Sayed. „Ak malé firmy nájdú financovanie, jedného dňa sa z nich stanú veľké podniky. Všetci začíname od nuly. Nikto nezačína vo veľkom.“

“ Čistá voda nám dáva prácu, živí nás a priťahuje milióny turistov ”

ZELENÝ X FAKTOR

Veľké finančné prostriedky na modernizáciu železničnej vetvy Belehrad – Niš podporujú regionálne spojenia, obchod, rast a integráciu do EÚ

Dlhoročný sen o plynulej jazde vlakov cez západný Balkán by sa mohol čoskoro stať realitou. **Finančný balík EÚ vo výške 2,2 miliardy EUR pre vetvu Belehrad – Niš železničného koridoru X v Srbsku je dôkazom toho, že región je na dobrej ceste.** Vďaka týmto prostriedkom bude cestovanie vlakom medzi týmito dvoma srbskými mestami trvať menej než dve hodiny pri rýchlosti až 200 kilometrov za hodinu. V súčasnosti trvá cesta vlakom najmenej šesť hodín alebo zhruba tri hodiny autom. „Keď bola v roku 1884 železnica postavená, cesta trvala osem hodín a teraz trvá šesť a pol hodiny,“ povedal srbský prezident Aleksandar Vučić na prezentácii financovania EÚ v Belehrade vo februári 2023. „Za 130 rokov sa nič nezmenilo. Teraz meníme Srbsko s pomocou Európskej únie.“

Prvý investičný grant vo výške 82,8 milióna EUR bol spečatený medzi Európskou investičnou bankou a srbským ministerstvom výstavby, dopravy a infraštruktúry vo vlaku z Belehradu do Nišu za prítomnosti predstaviteľov srbskej vlády, Európskej únie a Európskej banky pre obnovu a rozvoj. Európska únia poskytne až 598 miliónov EUR vo forme grantov, čo do dnešného dňa predstavuje najväčší príspevok EÚ na jeden projekt v Srbsku. **Balík zahŕňa aj pôžičku Európskej investičnej banky vo výške 1,1 miliardy EUR,** ako aj pôžičku Európskej banky pre obnovu a rozvoj vo výške 550 miliónov EUR.

„Tento projekt sme si vybrali preto, lebo je schopný zmeniť realitu ľudí v Srbsku, ľudí v južnom Srbsku, a tým aj v celom regióne,“ povedal Olivér Várhelyi, európsky komisár pre rokovania o rozšírení. „Keďže tento vlak by mal priniesť rast a pracovné miesta,“ dodal Várhelyi, „tento vlak by mal priniesť investície do oblastí, kde sú najviac potrebné – na juh Srbska. Mal by však priniesť aj nové Srbsko a nový región.“

Trvalá podpora miestnych partnerov a ekologických projektov

Predpokladá sa, že po dokončení projektu bude novú železniciu využívať viac ako 2,3 milióna cestujúcich ročne a prepraví 9,4 milióna ton nákladu, čím sa vytvoria nové obchodné a pracovné príležitosti.

EIB Global, riaditeľstvo banky EÚ zameriavajúce sa na operácie mimo Európskej únie, schválilo 1,1 miliardy EUR na túto rozsiahlu investíciu, ktorá oživuje kľúčové spojenie medzi Európskou úniou a západným Balkánom a spája strednú Európu so Solúnom v Grécku a Sofiou v Bulharsku. Ide o súčasť hospodárskeho a investičného plánu Európskej únie pre západný Balkán v hodnote 30 miliárd EUR, ktorého cieľom je mobilizovať investície do dopravy, energetiky a zelenej a digitálnej transformácie s cieľom vytvoriť udržateľný rast a pracovné miesta zodpovedajúce jednej tretine HDP regiónu.

Európska investičná banka investovala do železničného sektora viac ako 1,2 miliardy EUR, čím sa stala jedným z najväčších financovateľov dopravného sektora v regióne a podporila hospodársku spoluprácu a prepojenosť.

// Teraz meníme Srbsko s pomocou Európskej únie //

Bezpečnejšie, ekologickejšie a efektívnejšie cestovanie v Srbsku

Obnovou železničného spojenia Beograd – Niš salepší prepojenie Srbska s ostatnými európskymi železničnými sieťami. Obnova umožní rýchlejšiu nákladnú dopravu a výrazne skráti čas dochádzania do práce. Keďže železnica je ekologický druh dopravy, modernizácia železničného systému prispieva aj k čistejšiemu životnému prostrediu. Modernizácia železničnej infraštruktúry a zvýšenie bezpečnosti a efektívnosti železničnej dopravy je jednou z našich priorít na západnom Balkáne a kľúčovým faktorom hospodárskeho rozvoja regiónu,“ povedal Matteo Colangeli, riaditeľ oddelenia pre západný Balkán banky EBOR. „Dlhodobosá venujeme srbskému železničnému sektoru a sme radi, že môžeme spolupracovať s Európskou úniou a Európskou investičnou bankou na tomto prelomovom projekte.“

Cieľom dopravných projektov financovaných Európskou úniou v Srbsku je zlepšiť spojenia, a tým podporiť hospodársku integráciu – pre Srbsko v rámci regiónu a pre región v rámci Európskej únie. Tieto projekty prispievajú k reforme železničnej dopravy a k zavedeniu modernej a nákladovo efektívnej cestnej infraštruktúry.

PO ZEMETRASENÍ

Maroko investuje do novej infraštruktúry v školstve a rieši sociálnu nerovnosť vo vidieckych oblastiach, ktoré boli zničené po zemetrasení

Začiatkom septembra v roku 2023 postihlo región Al Haouz v Maroku zemetrasenie s magnitúdou 6,8, pričom v jeho dôsledku bolo zničených 50 000 domov a vážne poškodených 1 000 škôl, pričom niektoré z nich museli byť zbúrané. Učitelia a študenti vo vidieckych oblastiach, ktorí boli nešťastím zasiahnutí najviac, stratili domovy a boli nútení prespávať vo veľmi poškodených školských budovách, ktoré boli schátrané ešte pred zemetrasením. Zatiaľ čo Maroko vynakladá 5 % svojho hrubého domáceho produktu na vzdelávanie, momentálne zdroje nestačia na udržiavanie, modernizáciu a rozširovanie siete 8 022 základných škôl, a to najmä na vidieku.

Maroko už plánovalo vybudovať novú infraštruktúru v rámci národného úsilia o zlepšenie vzdelávania v odľahlých oblastiach, ako je pohorie Atlas, ktoré v hodnotení študijných výsledkov zaostáva za zvyškom krajiny. Po zemetrasení ministerstvo školstva urýchľuje proces vybavovania žiadostí o vydanie stavebných povolení, aby obnova mohla začať do konca roka 2023. „Tento projekt mení situáciu v oblasti vzdelávania v Maroku,“ hovorí Didier Bosman, senior architekt, ktorý pracuje na projekte financovania Európskou investičnou bankou. „Pre marocké ministerstvo školstva je najvyššou prioritou odstrániť medzeru medzi mestskými a vidieckymi oblasťami.“

Európska investičná banka poskytla Maroku pôžičku v sume 102,5 milióna EUR na vybudovanie 150 komunitných škôl a na zabezpečenie potrebnej infraštruktúry, ako je napríklad vybavenie do škôl, internátne zariadenia a doprava. **Všetky zdroje sa teraz presunú do oblastí, ktoré boli zemetrasením zasiahnuté najviac. V októbri 2023 Európska investičná banka prisľúbila na program obnovy Maroka po zemetrasení 1 miliardu EUR na nasledujúce tri roky.**

Na pomoc pri plánovaní investícií **Maroko získalo aj dodatočný grant vo výške 650 000 EUR v rámci iniciatívy EIB pre hospodársku odolnosť**, fondu, ktorý podporuje odolný a inkluzívny rast v južnom susedstve Európy a na západnom Balkáne. Z tohto grantu sa zaplatí technická pomoc na vypracovanie projektu, čo zahŕňa hĺbkovú štúdiu potrieb a výziev škôl vo vidieckych oblastiach. Štúdia bude slúžiť ako návod pre budúce vzdelávacie projekty v krajine.

Zisťovanie potrieb v oblasti vzdelávania

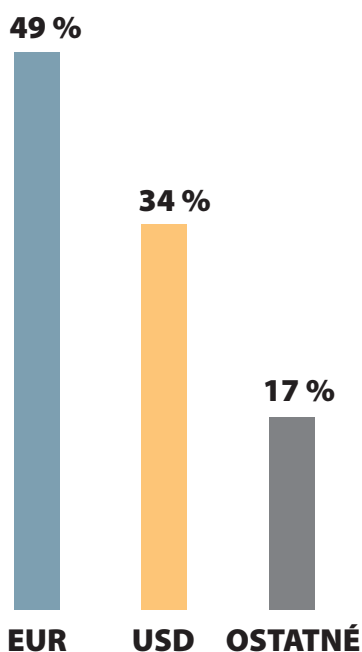
Pred začatím výstavby navštívil tím technickej pomoci EIB viac ako 30 komunitných škôl, ako napríklad školu Eghrem N'ougdal v Ouarzazate a École Vivante v údolí Ait Bouguemez v pohorí Atlas, aby lepšie pochopil problémy. Maroko získalo aj ďalšiu pôžičku vo výške 9 miliónov EUR z investičnej platformy susedstva na vzdelávacie zdroje a zlepšenie učebných postupov. „Aj keď je v oblasti vzdelávania v Maroku ešte veľa práce, máme tu aj dobré príklady,“ hovorí. „V hornatom regióne jedna žena založila základnú školu s triedami prispôbenými pre zdravotne postihnuté deti, ktorú financovalo ministerstvo školstva. Mala taký úspech, že založila vysokú školu, aby študenti mohli pokračovať. „To je to, čo chceme vidieť v celej krajine.“

ODKIAĽ POCHÁDZAJÚ FINANČNÉ ZDROJE

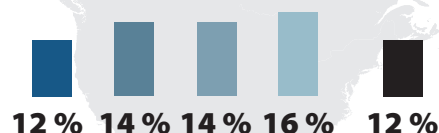
Európska investičná banka, ktorá je najväčším mnohostranným dlžníkom a veriteľom na svete, v roku 2023 získala 49,8 miliardy EUR na medzinárodných kapitálových trhoch, z toho 14,6 miliardy EUR v zelených dlhopisoch alebo dlhopisoch zameraných na udržateľnosť. Emisia dlhopisov banky oslovuje investorov, ktorí by za normálnych okolností možno neinvestovali v Európe, ale ktorí nepriamo prispievajú k európskym projektom investovaním do dlhopisov EIB.

Banka vydala dlhopisy v 16 menách, pričom väčšina bola získaná v hlavných menách, t. j. v eurách a amerických dolároch. Diverzifikované zdroje a doby splatnosti prinášajú do stratégie financovania bankou flexibilitu. Multimenový prístup tiež umožňuje EIB prístup k niektorým miestnym menám na uvoľnenie prostriedkov.

EMISIA PODĽA MENY

SEVERNÁ A JUŽNÁ AMERIKA

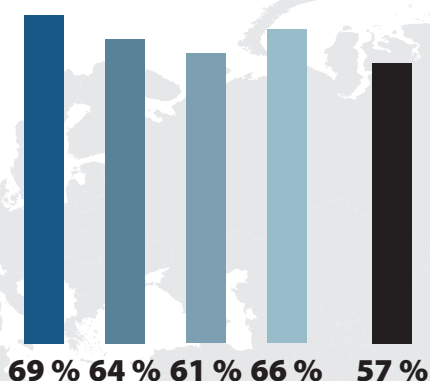
EKOLOGICKÝ BLOCKCHAIN

Európska investičná banka urobila ďalší krok v rozvoji udržateľných kapitálových trhov, keď uviedla na trh prvý dlhopis **blockchain Climate Awareness Bond**. Dvojiročná emisia v hodnote 1 miliardy švédskych korún (87 miliónov EUR) využíva jedinečnú technológiu blockchain, ktorú vyvinula pobočka skupiny Crédit Agricole pôsobiaca v oblasti korporátneho a investičného bankovníctva a Skandinávská Enskilda Banken so sídlom v Štokholme. Platforma dlhopisu je založená na protokole Proof of Climate Awareness. Pri tomto protokole sa spotrebúva menej energie ako pri porovnateľných alebo neblockchainových systémoch. Zároveň motivuje účastníkov, aby zlepšili environmentálnu stopu svojej infraštruktúry pre obchodovanie.

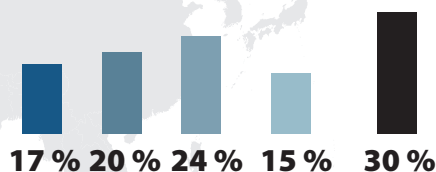
„Technológia blockchain môže trhom s dlhopismi poskytnúť veľa potenciálnych výhod,“ hovorí Xavier Leroy, senior analytik pre financovanie v Európskej investičnej banke. „Zvyčajne každá kupónová platba zahŕňa množstvo duplicitných výpočtov zo strany emitentov, investorov a sprostredkovateľov a každá platba môže byť predmetom zdlhavej diskusie. Pri blockchaine je celý tento proces transparentný a oveľa rýchlejší.“

Táto transakcia nasleduje po troch predchádzajúcich prelomových blockchainových emisiách Európskej investičnej banky vrátane prvého digitálneho dlhopisu na verejnom blockchaine v roku 2021, prvého digitálneho dlhopisu na súkromnom blockchaine v roku 2022 a prvého dlhopisu v librách šterlingov vydaného na začiatku roku 2023.

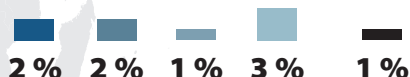
EURÓPA

ÁZIA

BLÍZKY VÝCHOD A AFRIKA

■ 2020 ■ 2021 ■ 2022 ■ 2023

■ **Dlhopisy Climate Awareness Bonds/
Sustainability Awareness Bonds**
v roku 2023

HLAVNÉ ÚDAJE Z OPERAČNÉHO PLÁNU SKUPINY NA ROKY 2024 – 2026

- Zelená transformácia a obnova Ukrajiny
- Viac partnerstiev na svete
- Výskum a vývoj v technológiách a energetike
- Väčší dôraz na zručnosti a odbornú prípravu
- Väčšia digitalizácia na modernizáciu bankových postupov
- Predpokladané maximálne úrovne financovania: 95 miliárd EUR v roku 2024, 93 miliárd EUR v roku 2025 a 85 miliárd EUR v roku 2026

V rámci Európskej únie budú našimi prioritami v rokoch 2024 až 2026 zelená a digitálna transformácia, kohézne regióny a krajiny najviac postihnuté inváziou na Ukrajinu vrátane miliónov Ukrajincov, ktorí sú počas vojny nútení žiť v iných krajinách.

Mimo Európskej únie riaditeľstvo EIB Global zintenzívni aktivity na pomoc Ukrajine pri odstraňovaní škôd spôsobených vojnou, a to prostredníctvom fondu EU4Ukraine, ktorý bude sprevádzať technická pomoc vo výške 100 miliónov EUR. Riaditeľstvo EIB Global bude pokračovať v ďalších partnerstvách po celom svete s cieľom zvýšiť vplyv a bude investovať do digitálnych technológií, opatrení v oblasti klímy, energetiky, dopravy, výskumu, zdravotnej starostlivosti a vzdelávania.

Vzhľadom na rastúci význam ekonomickej bezpečnosti a strategickej nezávislosti sa budeme výrazne presadzovať v oblasti výskumu a vývoja technológií a energetickej efektívnosti. Európska investičná banka bude podstupovať väčšie riziko, aby zabezpečila podporu pre inovatívne sektory a projekty, ktoré majú vysokú hodnotu. Predpokladáme, že v rokoch 2023 až 2027 investujeme 45 miliárd EUR na pomoc projektom v rámci programu REPowerEU. Cieľom tohto investičného programu je dosiahnuť nezávislosť Európy od ruskej ropy a plynu.

Európsky investičný fond, ktorý zabezpečuje financovanie pre malé a stredné podniky a aktivity v oblasti infraštruktúry, bude podporovať zelenú a digitálnu transformáciu, pričom sa bude čoraz viac zameriavať na zručnosti a odbornú prípravu.

Poradenské služby, vďaka ktorým sa rozvíja trh s novými technológiami a ktoré zlepšujú zásobník projektov, sa viac zosúladiť s našim financovaním, čo pomôže banke nájsť viac obchodných príležitostí.

Vysoká úroveň činností v oblasti financovania skupinou EIB pomôže stabilizovať a posilniť jej bilanciu. Očakáva sa, že čistý prebytok banky sa bude od roku 2024 postupne zvyšovať, k čomu prispievajú vysoké úrokové sadzby.

Banka pracuje na zvýšení efektívnosti a skrátení času potrebného na dokončenie financovania klientov. Skúmajú sa spôsoby, ako sa stať rýchlejšou a efektívnejšou. Dôležitou súčasťou tohto procesu bude digitalizácia.

Skupina EIB predpokladá, že maximálna výška financovania v roku 2024 bude na úrovni 95 miliárd EUR, v roku 2025 zhruba na úrovni 93 miliárd EUR a v roku 2026 na úrovni 85 miliárd EUR. Tieto vysoké úrovne investícií nám umožnia posilniť hospodárstvo EÚ a riešiť rastúce celosvetové výzvy spojené so zmenou klímy.

Prečítajte si celý operačný plán na roky 2024 – 2026 na stránke
www.eib.org/en/publications

RIADENIE

EIB je orgán EÚ, ktorý sa zodpovedá členským štátom, a banka, ktorá sa riadi najlepšimi platnými bankovými postupmi v rozhodovaní, riadení a kontrole.

Rada guvernérov sa skladá z ministrov vlád z každého z 27 členských štátov. Zvyčajne ide o ministrov financií. Guvernéri stanovujú usmernenia týkajúce sa úverovej politiky banky a raz ročne schvaľujú účtovnú závierku. Rozhodujú o zvyšovaní kapitálu a o účasti banky na finančných operáciách mimo Európskej únie. Taktiež menujú správnu radu, predstavenstvo a výbor audítorov.

Správna rada rozhoduje o pôžičkách, výpožičných programoch a iných finančných záležitostiach. Vo všeobecnosti zasadá desaťkrát ročne s cieľom zabezpečiť správu banky v súlade so zmluvami EÚ, štatútom banky a všeobecnými smernicami ustanovenými radou guvernérov. Tvorí ju 28 členov, pričom každý členský štát nominuje jedného člena a jedného člena menuje Európska komisia. Určených je aj 31 náhradníkov. V záujme rozšírenia odbornosti správnej rady možno kooptovať šiestich odborníkov, ktorí sa zúčastňujú na zasadnutiach rady ako nehlasujúci poradcovia. Rozhodnutia sa prijímajú väčšinou, ktorú predstavuje najmenej 50 % kapitálu upísaného členskými štátmi a jedna tretina členov rady oprávnených hlasovať, pokiaľ nie je v štatúte stanovené inak. Rade predsedá prezident, ktorý nemá právo hlasovať.

Predstavenstvo je rezidentný, rozhodujúci orgán banky. Dohliada na bežný chod banky, pripravuje rozhodnutia pre správnu radu a kontroluje ich vykonávanie. Zasadá raz týždenne. Predstavenstvo pracuje pod vedením prezidenta a pod dohľadom správnej rady. Ďalší ôsmi členovia predstavenstva sú viceprezidenti EIB. Členovia sú menovaní na obnoviteľné obdobie šiestich rokov a zodpovedajú sa výhradne banke.

Banka má nezávislý **výbor audítorov** zodpovedajúci sa priamo rade guvernérov. Zodpovedá za audit účtov EIB a skupiny EIB, za ročné overenie, či sa činnosti EIB vykonávajú – a či sú jej účtovné knihy vedené – riadne, a za overovanie toho, či sú činnosti banky v súlade s najlepšou bankovou praxou. Výročná správa výboru audítorov za finančný rok sa predkladá rade guvernérov spolu s reakciou predstavenstva. Výbor audítorov sa skladá zo šiestich členov menovaných na neobnoviteľné funkčné obdobie šiestich po sebe idúcich účtovných rokov. Okrem toho môže rada guvernérov vymenovať troch pozorovateľov, ktorí budú výboru pomáhať pri plnení konkrétnych úloh.

**Európska investičná banka je klimatická banka EÚ.
Zistite viac o našej práci v oblasti klímy:
Udržateľnosť klímy a životného prostredia (www.eib.org/climate)**

**Európska investičná banka stojí za Ukrajinou.
Zistite viac:
EIB stojí za Ukrajinou (www.eib.org/standwithUkraine)**

**Naše projekty prinášajú zmenu v každom odvetví svetového
hospodárstva. Zistite viac:
Všetky projekty – finančné prostriedky a globálny vplyv na celom svete
(www.eib.org/projects/all)**

NÁVOD NA UDRŽATELNÝ ŽIVOT

SPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 2023

Európska
investičná banka | Skupina

pdf: ISBN 978-92-861-5644-1

SK 02/2024